

धनगढी उप-महानगरपालिकाको चौथो नगरसभामा प्रस्तुत गत आर्थिक वर्ष (२०७४/०७५) को यथार्थ आय र व्ययको विवरण, चालु आर्थिक वर्ष (२०७५/०७६) को संसोधित आय र व्ययको विवरण, आगामी आर्थिक वर्ष (२०७६/०७७) को वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट

आदरणीय नगरसभाका अध्यक्षज्यू, नगरसभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत कर्मचारी मित्रहरु, नगरवासी आमा, बुवा, दिदी बहिनी दाजु भाई तथा पत्रकार मित्रहरु,

सर्वप्रथम यस नगरसभाको महत्वपूर्ण घडीमा इतिहासका विभिन्न कालखण्डमा भएका प्रजातान्त्रिक, लोकतान्त्रिक आन्दोलनहरुमा आफ्नो प्राण आहुति गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात प्रातःस्मरणीय शहीदहरु प्रति हार्दिक श्रद्धासुमन अर्पण गर्नुका साथै शहिद परिवारजनमा हार्दिक सम्मान प्रकट गर्दछु। राष्ट्रियताको स्वाधीनता, लोकतन्त्र, सामाजिक न्याय, समानता र समृद्धिको लागि संघर्ष गर्नु हुने नेपाली नागरिक त्यसको नेतृत्व गर्नु हुने राजनीतिक शिखर व्यक्तित्वहरु प्रति हार्दिक आभार तथा सम्मान प्रकट गर्दछु।

सम्मानित नगर सभाका अध्यक्षज्यू, नगर सभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु,

चौथो नगरसभामा उप-महानगरपालिकाको वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट पेश गर्न पाउँदा हामीलाई खुशी लागेको छ। सुसंस्कृत, सुन्दर र समृद्ध सुदूरपश्चिम प्रदेशको राजधानी धनगढी नगरको विकासमा प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष सहयोग र समर्थन गर्नुहुने सम्पूर्ण महानुभावलाई हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु।

लामो संघर्ष पछि, नेपाली जनताको चाहना अनुरूप नेपालमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र, धर्म निरपेक्षता, समानुपातिक समावेशी कार्यप्रणाली, सामाजिक न्याय जस्ता संवैधानिक प्रावधानका फलस्वरूप स्थानीयतहको निर्वाचन पश्चात चौथो नगर सभामा उपस्थित सम्पूर्ण नगर सभाका सदस्य ज्यूहरु, स्थानीय तहको निर्वाचन २०७४ पश्चात हामी जन प्रतिनिधीहरु यस उप-महानगरपालिकामा निर्वाचित भै नगरवासीका भावना र आवश्यकताको उच्च सम्मान गर्दै यस धनगढीलाई सुन्दर, स्वच्छ र समृद्ध उप-महानगर बनाउने अभियानका साथ “समुन्नत धनगढी उप-महानगरपालिका, समृद्ध नगरवासी” को नारा लिई सोही अनुरूपको उप-महानगर बनाउने दिर्घकालिन उद्देश्य राखी आर्थिक सामाजिक विकासको मौलिक ढाँचामा अगाडी बढ्न मन, वचन र कर्मले सदैव प्रतिवद्ध र कटिबद्ध छौं, रहि रहन समेत अपिल गर्दछु।

सम्मानित नगर सभाका अध्यक्षज्यू, नगर सभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु,

धनगढी उप-महानगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्दा स्थानीय तहले अवलम्बन गर्नु पर्ने प्रक्रिया पुरा गरी आएका नगरवासीहरुका मागहरुलाई उप-महानगरपालिकाको स्रोत र साधनले भ्याए सम्म यथासम्भव समेट्ने प्रयत्न गरेको छु। योजना तर्जुमा गर्दा नेपालको संविधानको अनुसूची ८ मा व्यवस्था गरिएका स्थानीय तहका एकल अधिकार र अनुसूची ९ मा व्यवस्था गरिएका साभा अधिकार, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ (संसोधन सहित), स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, राष्ट्रिय योजना आयोगबाट प्राप्त दिग्दर्शन, संघीय सरकारको बजेट तथा कार्यक्रमका साथै प्रदेश सरकारको बजेट तथा कार्यक्रम र मार्गदर्शनलाई पूर्णतः अवलम्बन गर्दै यो नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तयार गरिएको छ। नीति तथा कार्यक्रम निर्माणका लागि चालु त्रिवर्षीय योजना, वडासमितिहरु, विभिन्न लक्षित समूहहरु, राजनैतिक दलहरु, विषयगत शाखाहरु तथा गैर सरकारी संघ संस्था, नागरिक समाज, सम्बन्धित क्षेत्रमा विज्ञता हासिल गरेका व्यक्तित्वहरुबाट प्राप्त सुझाव एवं वडास्तरबाट छनौट भै प्राथमिकिकरणको आधारमा नगरकार्यपालिकाको बैठक मार्फत सिफारिस भै आएका योजनाहरुलाई नगरसभामा पेश गरेको छु।

राजस्वका दरहरुमा नगरस्तरीय राजस्व परामर्श समितिको प्रतिवेदनको आधारमा नगरकार्यपालिकाको बैठकबाट सिफारिस भै आएका दरहरुलाई यस नगरसभामा पेश गरिएको छ। जस अनुसार कर, शुल्क तथा दस्तुरमा संसोधन गरि करको दायरा फराकिलो गरिएको छ भने सम्पत्ति करका दरहरुमा संशोधन गरी सम्पत्तिकर र मालपोत तथा भूमिकरका आधारमा करका दर रेट कायम गरिएको छ।

सिमित स्रोत साधनबाट काम गर्नुपर्ने चुनौति हुदाँ हुदै पनि चालु आ.व. २०७५।०७६ मा नगरवासीहरुको हित र सुविधाका लागि शहरी सुशासन, सामाजिक विकास एवं भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा स्रोत परिचालन गरि पर्यटन क्षेत्रको विकासका सम्बन्धमा केहि अनुभूतियोग्य कार्य गर्ने प्रयास गरिएको छ। दुरभाग्यवश २०७६।०२।२३ गते राती ८:०० बजे आएको विनासकारी हावाहुरीले जनजिवन तहसनहस पारेता पनि सम्पूर्णको प्रयासबाट स्थिती सामान्य भएको छ। हावाहुरी प्रभावितहरुलाई तत्काल राहतको लागि टोली गठन गरिएको थियो भने केहि राहत उपलब्ध गराउन नगर कार्यपालिकाले राहत वितरणको लागि कार्यविधि तर्जुमा गरि प्रकासित समेत गरेको छ। यस वारेमा मैले विस्तृत रुपमा पछिका पँतिमा उल्लेख गर्ने छु।

नगरपालिकाले आफ्नो दैनिक प्रशासनिक एवं विकास निर्माणका कार्यहरूलाई अझ चुस्त दुरुस्त बनाउन तथा सम्पादन गरिएका नियमित सेवा तथा विकासका कार्यहरूमा नगरवासी प्रतिको जवाफदेहितामा बृद्धि गर्न सरोकारवालाहरूको जिज्ञासा, सुझाव र प्रतिक्रियाका लागि सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईएको छ । सञ्चालित योजनामा उपभोक्ता समितिका सरोकारवालालाई जनता प्रतिको जवाफदेहिता बृद्धि गर्न सामाजिक परीक्षण कार्यलाई प्रभावकारी बनाउदै लगेको छ । हालको अवधि सम्म ऐन तथा कार्यविधि गरि २८ वटा पारित गरि कार्यान्वयनमा ल्याईएको छ । जनताका गुनासाहरू सुन्नुका लागि टोल फ्रि नं.(०९१-२७७७७) को व्यवस्था गरिएको छ, गुनासाहरूको सुनुवाई यथाशिघ्र व्यवस्थापनका लागि अधिकार सम्पन्न समिति समेत बनाई कार्यान्वयनमा लगेनुका साथै गुनासो र सुझाव व्यवस्थापनको लागि गुनासो व्यवस्थापन कार्यविधि २०७४ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरि कार्यविधि अनुसार कार्यालयमा गुनासो सुन्ने अधिकारी तोकि गुनासो अभिलेखिकरण गरि गुनासाहरूलाई सम्बोधन गर्ने कार्यको उचित व्यवस्था गरिएको छ । नगरवासीहरूको सूचनामा सहज पहुँच होस भन्ने उद्देश्यले धनगढी उप महानगरपालिकाले आफ्नो मोबाईल एप बनाई कार्यान्वयनमा समेत ल्याएको छ । कार्यालय परिसरमा सुझाव पेटीका राख्नुका साथै प्रत्येक वडा कार्यालयमा सुझाव पेटीका राखी अनुगमन गर्ने कार्यको सुव्यवस्था गरि कार्यपालिका तथा नगर सभाका सूचना प्रवाह व्यवस्थापनको लागि नगर प्रवक्ताको व्यवस्था गरिएको छ । कार्यालयको सूचनाहरू आम नगरवासीमा सहज रूपमा पुऱ्याउने कार्यका लागि हाम्रो धनगढी मोबाईल एप्लीकेशन, डिजिटल सूचना पार्टी, सूचना अधिकारीको समेत व्यवस्था गरि कार्यपालिकाको सम्पूर्ण सूचनाहरूलाई न.पा.को वेब साईटमा राख्ने व्यवस्था गरिएको छ । प्रत्येक वडा कार्यालयमा प्रवक्ताको चयन गरिनुका साथै सूचना अधिकारीहरूको समेत व्यवस्था गरिएको छ । कार्यालयमा आउने सेवाग्राहीलाई सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यले हेल्प डेस्क तथा नागरिक वडापत्रको व्यवस्था समेत भैसकेको छ । कार्यालयको लेखा, राजस्व सम्बन्धि कार्यहरूमा सफ्टवेयर जडान गरि कम्प्युटरिकृत गरिसकिएको छ । ठूला प्रकृतिका योजनाहरूमा हुने ठेक्का बन्दोबस्तका लागि E-bidding लाई कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ । प्रत्येक वडामा वडा कार्यालयको स्थापना गर्ने कार्य सम्पन्न भैसकेको छ भने दुई ठाउँमा सूचना केन्द्र हव समेत राखिएको छ । सबै वडाहरूमा नेटवर्किङको कार्यलाई यसै वर्ष देखि अझ चुस्त दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउने कार्यको थालनी भै सकेको छ ।

नगरपालिकाको फोहोरमैला व्यवस्थापनलाई व्यवस्थित बनाउन निजी क्षेत्र सँग साभेदारी गरी सो कार्यलाई निरन्तरता दिईएको छ । स्रोतमा फोहोरमैला वर्गिकरण गरी फोहोर न्यूनिकरण गर्न विभिन्न टोलवस्तीहरूमा सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालनमा समेत निरन्तरता दिईएको छ । प्रमुख शहरी एवं आवसीय क्षेत्रहरूमा सडकवृत्ति व्यवस्थापन कार्यका लागि सार्वजनिक निजी साभेदारी अवधारणा अनुसार सौर्य सडक वृत्तिको जडान कार्यलाई अगाडी बढाइएको छ । सौर्य उर्जा सहितको बस विसौनीको स्थापना गर्नका लागि सार्वजनिक निजी साभेदारी अवधारणा अनुसार निजी क्षेत्र सँग सम्भौता भै कार्य अगाडी बढाइएको छ । उप महानगरपालिकाको विभिन्न भागमा छाडारूपमा छाडिएका चौपायाहरूको उचित व्यवस्थापन गरिएको छ भने यसै उप महानगरपालिका क्षेत्र भित्र देवरिया सामुदायिक वन, फुलवारी तथा बेहडा बाबा क्षेत्रमा गौशालाको निर्माण गरि वडा नं. ३ को चटकपुरमा समेत गौशाला निर्माण गरिएको छ । धनगढी उप-महानगरपालिकालाई सफा र सुन्दर बनाउन प्रत्येक महिनाको प्रथम र तेस्रो शनिवार नगरपालिका र नीजि क्षेत्रसँग मिली व्यापक सरसफाई अभियान सुरु गरिएको छ ।

भौतिक अवस्था,

उप महानगरपालिकाको समष्टिगत भौतिक पूर्वाधार तर्फ हाल सम्ममा कालोपत्रे सडक निर्माण १८७.८४ कि.मी., कालोपत्रे सडक मर्मत ४५०.५४ कि.मि., ग्रावेल सडक निर्माण ७३.६६ कि.मी. तयार भैसकेको छ । वडा नं १३ र १६ मा नयाँ वडा कार्यालयको भवन निर्माणको कार्य सम्पन्न गरिएको छ । स्वास्थ्य तर्फ प्रादेशिक आयुर्वेद चिकित्सालय निर्माणाधिन चरणमा रहेको छ र बेली शहरी स्वास्थ्य केन्द्रलाई अभिवृद्धि गरि अस्पतालका रूपमा विकास गरि कर्मचारीहरूको समेत व्यवस्था गरिएको छ । अधिकांश वडामा शहरी स्वास्थ्य केन्द्रहरूको स्थापना भैसकेको छ र बाँकी वडाहरूमा समेत शहरी स्वास्थ्य केन्द्रको स्थापना गरिने छ । उप-महानगरपालिका क्षेत्रमा एउटा सपिङ्ग कम्प्लेक्स निर्माण भैसकेको छ भने एउटा सपिङ्ग कम्प्लेक्स निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको छ । बसपार्क टर्मिनल भवन निर्माण सम्पन्न भै सञ्चालनमा रहेको छ भने बसपार्क निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ । साथै वडा नं. १९ फुलवारी बसपार्क निर्माणको अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।

वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तयार गर्दा लिईएका आधारहरू :

- नेपालको संविधानको अनुसूचि ८ र ९ ले निर्दिष्ट गरेका स्थानीय तहको एकल तथा सभा अधिकारहरू, मौलिक हकहरू, राज्यको निर्देशक सिद्धान्त र नीतिहरू,
- संघीय सरकारले अङ्गीकार गरेको चौधौँ आवधिक योजनाले निर्धारण गरेको लक्ष्य, नीति तथा प्रथमिकताहरू एवं पन्ध्रौँ योजनाको आधार-पत्र (आ.व. २०७६/०७७-२०८०/०८१),
- संघीय सरकारले अङ्गीकार गरेका आर्थिक तथा वित्तिय नीतिहरू,
- प्रदेश सरकारले अङ्गीकार गरेका आर्थिक तथा वित्तिय नीतिहरू,
- नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य विस्तृतिकरणको प्रतिवेदन,
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ (संसोधन सहित),
- संघीय सरकारबाट प्राप्त बजेट र सोको साथमा प्राप्त बजेट तर्जुमा गर्दा लिनु पर्ने आधारहरू,

- माननिय सांसदज्यूहरु, राजनैतिक दलहरुबाट प्राप्त सुभाबहरु,
- सहभागितामूलक योजना तर्जुमा प्रक्रिया मार्फत प्राप्त सुभाबहरु,
- राजस्व परामर्श समितिको प्रतिवेदन सिफारिस,
- श्रोत तथा बजेट सिमा निर्धारण समितिको श्रोत तथा बजेट अनुमानहरु,
- बजेट तथा योजना तर्जुमा समितिले दिएका सिफारिसहरु,
- नगरपालिकाका विभिन्न विषयगत समितिका सिफारिसहरु,
- विगत वर्षहरुमा सम्पन्न भएका नगर सभा बैठकहरुबाट भएका निर्णयहरु,
- नगरकार्यपालिकाले योजना तर्जुमाका लागि निर्णय गरी तोकेका आधारहरु,
- विभिन्न विषयगत विज्ञहरुसँग छलफल गर्दा प्राप्त सुभाबहरु,
- विभिन्न विषयगत शाखाहरुबाट प्राप्त राय सल्लाह तथा सुभाबहरु,

बजेट विनियोजन गर्दा प्रत्येक वडालाई ५० लाख सम्म समानरूपमा र बाँकी रकम जनसंख्या तथा भूगोल राजस्व संकलन र विकासको अवस्थालाई आधार मानी क्रमशः ४०,२०,२० प्रतिशतको अनुपातमा भार दिई बजेट विनियोजन गरिएको छ। लक्षित वर्गलाई न्यायोचितरूपमा सम्बोधन हुने गरी बजेटलाई विनियोजन गरी खर्च गर्ने व्यवस्था मिलाउने कार्यलाई निरन्तरता दिईएको छ।

उप-महानगरपालिकाले आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ देखी अवलम्बन गर्ने गरी तयार गरेका नगर विकासका नीति, कार्यक्रम तथा बजेटमा सामान्य उद्देश्यहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् :

- नगर क्षेत्र भित्रका सम्पूर्ण सडकहरुलाई नियमित मर्मत सम्भार गरी बाह्रै महिना संचालनमा ल्याउने व्यवस्था गरिने छ।
- नगरमा विद्युतको सुदृढीकरण, बैकल्पिक उर्जालाई प्रवर्द्धन गरिने छ।
- नगरवासीका जीवनयापनका न्यूनतम आधारभूत आवश्यकता परिपूर्ति गर्दै गरिबी विपन्नता पछ्यौटेपन अन्त्य गरिने छ।
- नगर क्षेत्रभित्रको श्रोत, अवसर र क्षमताको उच्चतम उपयोग गरी आर्थिक तथा मानवीय विकास गरिने छ।
- सामाजिक तथा संस्कृतिक रुपान्तरण "स्वस्थ र सभ्य संस्कृति सामाजिक सुसम्बन्ध सुधारको नीति" अवलम्बन गरिने छ।
- नगर क्षेत्र भित्रका ऐतिहासिक, पुरातात्विक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण, सम्बर्द्धन र विकास लागि अध्ययन अनुसन्धान गर्ने तथा प्रचार प्रसार गरी पर्यटन प्रवर्द्धन गरिने छ।
- सामुदायिक सृजनशीलता र उद्यमशीलताको प्रवर्द्धन र विकास गरी जनसहभागितामा आधारित सामुदायिक विकास गरिने छ।
- व्यवसायिक सीपको विकास र प्रवर्द्धन गरी यसलाई उद्यमशीलतासँग जोडी उद्यमशिल शहरको लागि आधार खडा गरिने छ।
- नगरको सम्पदाको रुपमा रहेका थारु लगायत विभिन्न समुदायको कला,संस्कृति,साहित्यको प्रवर्द्धन तथा संरक्षण गरिने छ।
- नगर भित्र विद्यमान जाति, धर्म, प्रथा, परम्परा रीति तथा संस्कारका नाममा हुने विभेद, शोषण, अन्याय अन्त्य गरी मानवतामा आधारित समाज निर्माण गर्ने नीति लिईने छ।
- नगर क्षेत्रका विविध जातजाती समुदायको भाषा, संस्कृति,साहित्य,कला, चलचित्र सम्पदाको संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गरिने छ।

बजेट तथा कार्यक्रमका प्राथमिकता क्षेत्र

- पूर्वाधार विकास (सुधारिएको सडक)
- कृषिमा आधुनिकीकरण तथा व्यवसायिकरणको लागि विशेष जोड
- शिक्षा क्षेत्रमा गुणात्मक सुधार
- गुणस्तर तथा सर्वसुलभ स्वास्थ्य सेवामा सुधार
- सूचना प्रविधि तथा सञ्चारमा विकास
- उद्यम र सहकारीताको विकास
- मानव संसाधन र सामाजिक विकास
- पर्यटन प्रवर्द्धनको क्षेत्रमा विशेष जोड
- सामुदायिक वनको संरक्षण तथा व्यवस्थापन
- प्राकृतिक विपद व्यवस्थापन पूर्व तयारी राहत वितरण र पुर्नस्थापन, पुनःनिर्माण

१. आर्थिक विकास तर्फ:

कृषि तर्फ :

- जैविक (Organic) खेतीलाई प्रोत्साहन गरिने छ।

- क्वारेन्टाईन चेकपोष्ट स्थापना गरी अनियन्त्रित रुपमा आयात भै रहेका अस्वस्थ तरकारी लगायत खाद्य पदार्थ आयातमा नियन्त्रणको लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
- बगर खेतीलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रमहरु संचालनमा ल्याईने छ ।
- एक वडा एक कृषि उत्पादन कार्यक्रमको अवधारणालाई अगाडी बढाउन आवश्यकता अनुसार वडामा एक जे.टि.ए. राख्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईने छ ।
- उपलब्ध स्थानीय स्रोत, श्रम सीप र पूँजीको सामुहिक रुपमा परिचालनको माध्यमबाट उत्पादकत्व वृद्धि गरी नगरक्षेत्रको दीगो र समतामूलक आर्थिक विकास गरिने छ ।
- वनस्पती खेतीका कार्यक्रमहरु संचालनमा ल्याईने छ । कुरिलो, ध्युकुमारी, अमला, वेल, रुद्राक्ष जस्ता वनस्पती खेतीलाई प्रोत्साहन दिईने छ ।
- सबै वडामा माटो परीक्षण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- प्रत्येक घर धुरीलाई आँप, अम्बा, लिची जस्ता फलफूलका बिरुवा निशुल्क बितरण गरिने छ । आ.व. २०७६।०७७ मा एक घर २ फलफूलका बोट बिरुवा बितरण कार्यक्रम लागु गरिनुका साथै थप २ फलफूलका बिरुवा सम्बन्धित घरधनीले लगाउनु पर्ने अनिवार्य व्यवस्था मिलाईने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिका वा.नं. १२ मा द्वारिका देवी कृषि अनुसन्धान केन्द्र स्थापना गरिने छ ।
- कृषि पेशालाई सम्मानीत, प्रतिस्पर्धी र व्यवसायिक बनाइने छ ।
- कृषिको व्यवसायीकरण र यान्त्रिकरणको माध्यमबाट उत्पादकत्वमा स्तर उन्नती गरी खाद्य सुरक्षा सुनिश्चित गरिने छ ।
- कृषि क्षेत्रमा यान्त्रिकरणको लागि आधुनिक कृषि औजारहरुमा अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।
- सिंचाई सुविधा विस्तारको लागि अनुदानको व्यवस्था गर्दै लगिने छ ।
- युवा लक्षित कृषि कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ ।
- भूमिहिन/कम जग्गा भएकाहरुको लागि मौरीपालन, च्याउ खेती कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- करेसावारी कार्यक्रमको माध्यमबाट तरकारी उत्पादनमा जोड दिईने छ ।
- व्यवसायिक तरकारी फलफूल खेती कार्यक्रम संचालन गरी आयात कम गर्न सहयोग गरिने छ ।
- आलुको वीउ उत्पादन कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- उत्पादन वृद्धिको लागि उन्नत प्रविधि सम्बन्धी तालिमहरु संचालन गरिने छ ।
- बेमौसमी तरकारी खेती कार्यक्रममा जोड दिइने छ ।
- शहरी क्षेत्रमा कौशी खेती कार्यक्रमको सुरुवात गरिने छ ।
- कृषि वीमा कार्यान्वयनमा जोड दिइने छ ।

पशु विकास सेवा तर्फ :

- छाडा पशुहरुको उपचार तथा भ्यक्सीनेसन गरिने छ । साथै छाडा चौपायाहरुको उचित व्यवस्थापन गरि भविष्यमा छाडा चौपायाहरु रहित नगरपालिका बनाउने नीति लिईने छ ।
- नगरक्षेत्रमा व्यवस्थित पशु बधशाला निर्माण गरिने छ । हाल संचालित बधशालाहरुको उचित व्यवस्थापन गरि नियमित अनुगमन समेत गरिने छ ।
- पशु पंछीमा हुने विभिन्न क्षतिको जोखिम न्युनिकरण गर्न पशुपंछी बिमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । पशुपंछी शाखाबाट संचालन हुने अनुदानका कार्यक्रमहरुमा बिमा अनिवार्य गरिने नीति लिइने छ ।
- पशुजन्य पदार्थको उत्पादन तथा पशुको उत्पादकत्व वृद्धि गर्न पशु नश्ल सुधारलाई प्राथमिकता दिइने छ । सो का लागि गाई, भैसी र बाख्रामा कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रमको निरन्तरता, क्षेत्र विस्तार, प्राविधिको दक्षता वृद्धि र आवश्यक उपकरण उपलब्ध गराइने नीति लिइने छ ।
- ग्रामिण क्षेत्रका दलित जनजनाती, विपन्न, एकल महिला, अपाङ्ग महिला आदिको लागि आयमूलक विभिन्न पकेट प्याकेज कार्यक्रम सञ्चालन गरिने नीति लिइने छ ।
- दुध, मासु, माछा र अण्डामा आत्मनिर्भर हुन पशुपंछी व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गरिने नीति लिइने छ ।
- माछापालनको क्षेत्र विस्तार तथा विद्यमान ताल तलैयाको उचित व्यवस्थापन गरी उत्पादकत्व वृद्धि गरिने नीति लिइने छ ।
- कृषकहरुको सीप विकास गर्न विभिन्न तालिम सञ्चालन गरिने नीति लिइने छ ।
- पशुबाट मानिसमा सर्ने (जुनोसिस) रोगहरु सम्बन्धी स्कुल शिक्षालाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरिने छ ।

पर्यटन विकास तर्फ :

- कैलाली नाला, सुकुटी नाला, मोहना नदी किनारमा साइकल ट्रायाक निर्माण गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

- वडा नं. १३, ६, ४ र ५ मा रहेको सामुदायिक वन भित्रवाट बग्ने कैलाली खोला सहितको क्षेत्रलाई संरक्षण गरि सामुदायिक वनलाई स्थानीय उद्यान बनाइनुका साथै पर्यटकीय क्षेत्रका रूपमा विकास गर्ने तथा त्यसको वरिपरि साईकल ट्रयाक निर्माण गरिने छ ।
- वडा नं. ३ को सामुदायिक वन क्षेत्र देखि शिवपुरीधाम, जाखोर ताल हुदै वेहडावावा सम्म विभिन्न मठ मन्दिर जोड्दै सांस्कृतिक साईकल ट्रयाक निर्माण गर्ने कार्य अगाडी बढाईने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिका क्षेत्रमा सार्वजनिक निजि साभेदारी अवधारणा अनुसार सुविधा सम्पन्न सपिङ्ग कम्प्लेक्स सहितको भ्यू टावर तथा घण्टा घरको निर्माणका लागि तयार भएको DPR अनुसार सुविधा सम्पन्न सपिङ्ग कम्प्लेक्स सहितको भ्यू टावर तथा घण्टा घरको निर्माण गरिने छ ।
- नेतुवा ताल, जोखरतार, तिल्केताल, बेलाताल, वेहडाबावाताल, चौफेरीताल, सुन्दरीताल र नथनीताल/कथनीताल लगाएत विभिन्न वडामा रहेका तालहरुलाई पर्टकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिका वा.नं. ३ को आर्दश सामुदायिक वनमा जडिवुटी खेतीको प्रारम्भ गरि सोही वनमा Birding Picnic Spot निर्माण गर्ने कार्यको थालनी गरिने छ ।
- पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि होमस्टेको नीति प्रवर्द्धन गरिने छ ।
- भादा होमस्टेलाई थप प्रवर्द्धन गरि आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरुको आकर्षक केन्द्रको रूपमा विकास गरिने छ ।
- थारु संग्रहालयको प्रवर्द्धनको कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ । यसका लागि थालिएको पूर्वाधार निर्माण छिटो सम्पन्न गरिने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिकाको नेपाल भारत सिमा क्षेत्रमा रहेको गौरीफाँटा नाकामा पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि स्थानीय मौलिकतामा आधारित स्वागत द्वार निर्माण गरिने छ ।

उद्योग तथा बाणिज्य तर्फ :

- “सवैको साथ नगरको विकास” नारा लिई समग्र नगरको विकास गर्ने नीति लिईने छ
- धनगढी सिटी हल तथा फूलबारी कोल्ड स्टोरको निर्माण प्रकृया अगाडी बढीसकेकोले हस्तान्तरण भै सके पछि सार्वजनिक निजी साभेदारी अवधारणा अनुसार संचालनमा ल्याइने छ ।
- बसपार्क टर्मिनल भवनमा एउटा Tourism Information Desk को स्थापना गरिने छ ।
- स्वदेश तथा विदेशमा निर्यात हुने उत्पादित बस्तुमा स्थानीय करमा छुट दिने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- नगरक्षेत्र भित्र कालोबजारी, एकाधिकार, कृतिम अभाव सृजना गर्ने व्यवसायलाई कार्वाही गर्न संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरी अधि बढिने छ साथै बजार अनुगमनको कार्यलाई तिब्रताका साथ लागु गरिने छ ।
- नगरपालिकाको आवश्यकता र प्राथमिकताको आधारमा संघीय सरकारको स्वीकृती लिई आन्तरिक तथा वैदेशिक सहायता लिने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- वैदेशीक रोजगार वर्तमान अवस्थामा युवाहरुको बाध्यात्मक रोजाई रहेकाले वैदेशीक रोजगारलाई सुरक्षित, मर्यादित, उपलब्धिमुलक र व्यवस्थित बनाउन आवश्यक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ ।
- कनरी पार्क नजिक जडिवुटी प्रशोधन केन्द्र स्थापना गरि सार्वजनिक निजि साभेदारी अवधारणा अर्न्तगत संचालन गरिनेछ
- जग्गा विकास कार्यक्रम (Land Pooling) संचालनका लागि जमिनको खोजी गरि सुविधा सम्पन्न आवास योजना कार्यान्वयनका लागि RUDP सँग समन्वय गरि उक्त कार्य अगाडी बढाईसकेको र यसलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- अनधिकृत रूपमा जग्गा Plotting गर्ने कार्यलाई पूर्ण रूपमा निषेध गरिने छ । यसलाई प्रचलित कानून बमोजिम गर्न/गराउन व्यवस्था मिलाइने छ ।
- आ.व.२०७६।०७७ मा एक घर एक सप कार्यक्रम संचालनमा ल्याईने छ ।
- गौरीफाँटा नाकाको स्तरोन्नती गर्नका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग आवश्यक सहकार्य गरि कार्य अगाडी बढाईने छ ।
- घरेलु तथा साना उद्योग र लघु उद्यम विकास कार्यक्रमलाई प्रवर्द्धन गर्ने नीति लिईने छ । कानून बमोजिम घरेलु तथा साना उद्योगहरुको नियमानुसार दर्ता र नविकरणको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- गेटा विमास्थलको आगमन स्थलमा स्वागत गेटको निर्माण गरिने छ ।
- स्थानीयतहमा रहेका परम्परागत सीपलाई खोजी गरी प्रवर्द्धन गर्दै व्यवसायिक र उद्यमशील बनाईने छ ।

सहकारी तर्फ :

- सहकारी क्षेत्रलाई प्रवर्द्धन र विकास गरी सहकारीको मूल्य मान्यता र सिद्धान्तमा आधारित सहकारी संस्थाहरुको स्थापना मार्फत विभिन्न समुदायमा रहेको पूँजी र सीप, परम्परागत ज्ञानलाई समेत उपयोगमा ल्याई आर्थिक विकासमा टेवा पुऱ्याउने नीति लिईने छ ।
- विषयगत सहकारीहरु, कृषि, फलफूल, दुग्ध, तरकारी र उपभोक्ता सहकारीहरुको विकासका लागि उप-महानगरपालिकाबाट सहलियतको व्यवस्था मिलाईने छ ।

- सहकारीहरूलाई उत्पादनमुखी बनाउने कार्यमा जोड दिइनेछ । सहकारी मार्फत गरिबी न्यूनीकरण गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहन गरिने छ ।
- स्वरोजगार सिर्जना गर्ने, श्रमिकहरूले संचालन गरेका सहकारी र विपन्न समुदायका व्यक्ति तथा महिलाहरूको आयमुलक क्रियाकलाप संचालन गर्ने सहकारी संस्थालाई मागको आधारमा वीउ पूँजी उपलब्ध गराउनका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिने छ ।
- उप-महानगरपालिकाको नियमन क्षेत्राधिकार भित्र रहेका सहकारी संस्थाहरूलाई आगामी आ.व.को शुरु देखि नै सहकारी तथा गरिबी निवारण सूचना प्रणालीमा आवद्ध हुने नीति लिइने छ ।
- सहकारी संस्था संचालन तहको तालिम संचालनको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिने छ ।
- उत्पादनसँग जोडिएका सहकारीका सदस्यहरूका लागि व्यवसाय अभिवृद्धि तालिम प्रदान गरी व्यवसाय अभिवृद्धि गर्न प्रोत्साहन गरिने छ ।
- सहकारी संस्थाको व्यवसायिक कारोबारलाई पारदर्शी बनाउन आवश्यक पहल गरिने छ ।
- सहकारी संस्थाहरूको नियमन गर्न आवश्यक मापदण्ड र कार्यविधि बनाई प्रभावकारी ढंगबाट अगाडी बढाईने छ ।
- नयाँ सहकारी दर्ता भन्दा निष्क्रिय सहकारी संस्थालाई सक्रिय गराउन र पुनर्गठनमा जोड दिइने छ ।
- सबै सहकारी संस्थाहरूको तथ्याङ्क संकलन गरी सहकारी योगदानको विश्लेषण गरिने छ ।
- विभिन्न निकायबाट गठन भएका कृषक, कालिगढ, महिला तथा आमा समुहहरूलाई वित्तीय साक्षरता तथा सहकारी सचेतना सम्बन्धी अभिमुखिकरण गरी सहकारीमा आवद्ध हुने विगतको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।

२. सामाजिक विकास तर्फ :

- धनगढी उप महानगरपालिकाका मानवता र सामाजिक न्याय तथा सदभावको शहर निर्माण गर्न जागरण अभियान सञ्चालन गरिने छ ।
- हिंसामा परेका महिलाहरूको सुरक्षालाई मध्यनजर गरी त्यस्ता महिलाहरूका लागि अस्थायी आवासका रूपमा पुर्नस्थापना गृहको स्थापना गरिने छ ।
- नगर क्षेत्रभित्र रहेका श्रमिकहरूको आवश्यकता अनुसार क्षमता अभिवृद्धि गरिने छ ।
- आर्थिक, सामाजिक, लैङ्गिक रूपमा पछाडी परेका महिला बालबालिका, दलित, ज्येष्ठ नागरिकहरूको स्वास्थ्य सुधारमा जोड दिइनेछ ।
- सामाजिक परिचालनका माध्यमबाट गरिबी न्यूनीकरणका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै यस क्षेत्रमा सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरू बीच कार्यक्रम सञ्चालनमा समन्वय, सहकार्य तथा नियमन गर्ने कार्य गरिनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिकलाई सम्मानपूर्ण जीवनयापन गर्ने व्यवस्थाका लागि सुविधा सम्पन्न ज्येष्ठ नागरिक आश्रम स्थल निर्माण गरिने छ ।
- मानसिक तथा बौद्धिक अपाङ्गता भएका व्यक्ति,दुर्व्येशनि, कुष्ठरोगी, HIV AIDS बाट संक्रमित भएकाहरूका लागि मनोपारामर्शको माध्यमबाट सीपमुलक तालीम आयोजना गर्नुका साथै अपाङ्गता, कुष्ठरोग प्रतिको समाजिक दृष्टिकोणमा परिवर्तन ल्याउन विभिन्न सचेतनाका कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- लागु औषध नियन्त्रणका लागि आवश्यक पहल गरिने छ । नगरपालिकालाई स्वच्छ र स्वस्थ बनाउन लागु औषध र दुरव्यसन विरुद्ध सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- युवाहरूलाई स्वरोजगार मूलक तालिम तथा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छन ।
- गरिव, विपन्न, दलित, मुषिलम, खस, आर्य, थारु, जनजाति तथा आदिवासी, अल्पसंख्यक र पिछाडिएको वर्ग तथा समुदायका महिलाहरूका लागि लोक सेवा प्रवेश परीक्षाका तयारी कक्षा सञ्चालन गरिने छ ।
- लक्षित महिलाको शसक्तिकरणको स्तर हासिल गर्नका लागि महिला विकास कार्यक्रम, बन्चितमा परेका महिलालाई मूलप्रभाहिकरण, समावेशिकरण र सशक्तिकरण गरी लैंगिक समानता, नेतृत्व विकास, प्रजनन स्वास्थ्य, जीवनउपयोगी शिक्षा, संस्थागत सहभागीताका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- प्रत्येक वडामा उच्चमी सिप विकास गृहको स्थापना गरि महिला उच्चमी उत्पादनमा विशेष जोड दिइने छ ।
- निरपेक्ष गरिबीको रेखामुनि रहेका दलित, मुक्त कर्मैया, अति विपन्न वर्ग तथा द्वन्द्व पिडित समुदायका लागि सामुहिक आयमुलक तालीम दिई ब्यावसायिक बनाउने नीति लिइने छ ।
- “बालबालिका, किशोर किशोरीसँग उपमेयर” कार्यक्रम सञ्चालन गरि नगर क्षेत्र भित्रका बालबालिका तथा किशोर किशारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्नु साथै लागु औषध, बालविवाह, छुवाछुत जस्ता सामाजित विकृति तथा कुरीतिको विरुद्धमा सचेतना र जागरण अभियान संचालन गरिनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्रमा कार्यक्रम संचालन गर्ने गैह्र सरकारी (NGO) र अन्तराष्ट्रिय गैह्र सरकारी (INGO) संस्थाहरूसँग समन्वय गरि नगरसभामा आफ्नो वार्षिक योजना, कार्यक्रम तथा बजेट पेश गर्न लगाई, संस्था सूचिकृत गर्ने र गै.स.स. द्वारा वार्षिक रूपमा संचालित कार्यक्रमहरूको नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरिनेछ ।

- प्रचलित कानून बमोजिम न.पा.मा संचालन हुने, हुन चाहने र भैरहेका गै.स.सं. हरुलाई अनिवार्य रुपमा नगरपालिकामा दर्ता, नविकरण र नियमन हुन अनिवार्य बाध्य गरिने छ ।
- विदेशबाट फर्केका युवाहरुको सीप प्रमाणीकरण गरी त्यस्ता युवाहरुलाई सम्बन्धित क्षेत्रमा व्यवसाय सञ्चालन गर्न आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिका क्षेत्र भित्र हुने महिला हिंसा लगायत चेली वेटी बेचबिखन जस्ता गैर न्यायिक कार्यहरुलाई रोक्न विशेष पहल गरिने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिकाको गेटामा रहेको यस.ओ.यस. वालग्राम लगायत पारिवारिक संरक्षणबाट वञ्चित बालबालिकाहरुको संरक्षण गर्ने क्षेत्रमा कार्यरत विभिन्न संघ संस्थालाई प्रोत्साहन गरिने छ ।
- विभिन्न लक्षित वर्गहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- आ.व. २०७५।०७६ देखि शुरु भएको किशोर बम विकास पत्रकारिता पुरस्कार रु ५९,०००। लाई निरन्तरता दिईने छ ।
- बैदेशिक रोजगारमा जाने नेपाली कामदारहरुको बैदेशिक रोजगार यात्रालाई सुरक्षित र उपलब्धिमुलक बनाउने तथा उनीहरुको कमाई र परिवारको सुरक्षा गर्ने नीति लिईने छ । बैदेशिक रोजगारीमा जानेहरुको तथ्याङ्क संकलन समेत गरिने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिकाको नगर प्रोफायल तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याईने छ ।

शिक्षा तर्फ :

- विद्यालय उमेरका बालबालिकालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क गुणस्तरीय आधारभुत शिक्षाको सुनिश्चितता गर्दै आधारभुत शिक्षा पुरा गरेकालाई माध्यमिक शिक्षाको पहुँच सुनिश्चित गरी सबै प्रकारका बालबालिकालाई विद्यालय शिक्षाबाट वञ्चित हुन नपर्ने वातावरण सुनिश्चित गरिने नीति लिईने छ ।
- “असहाय र विपन्न संग मेयर“ कार्यक्रम अन्तरगत सामुदायिक विद्यालयहरुमा अध्ययनरत असहाय र विपन्न बालबालिकालाई मासिक रुपमा स्टेशनरी एवं आवश्यकता अनुसार विद्यालय पोशाक उपलब्ध गराइने छ ।
- एक वडा एक नमूना सामुदायिक विद्यालय स्थापना नीति अवलम्बन गर्ने र आ.व. २०७५।०७६ देखिको एउटा विद्यालयको छनौट गरी कार्यक्रमहरु लागु गरिने नीतिलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरुलाई नमूना आवासिय विद्यालयको स्थापना गर्ने कार्यलाई अगाडी बढाईनुका साथै विद्यालयमा अपाङ्गमैत्री वातावरण सिर्जना गरिने छ ।
- माध्यमिक तहका विद्यालयहरुमा प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा पढ्नलाई प्राथमिकता दिईने छ ।
- सबै सामुदायिक विद्यालयमा अंग्रेजीका अतिरिक्त गणित र विज्ञान विषयलाई समेत अंग्रेजी माध्यममा पढाउने व्यवस्थाका लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
- “छात्रामैत्री विद्यालय वातावरण“ विशेष कार्यक्रम लागु गरिने छ ।
- मेयर कप फुटबल प्रतियोगिताको आयोजना गरिनुका साथै नगरमा खेलकुद क्षेत्रलाई थप प्रभावकारी बनाउने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- गुणस्तरीय शिक्षाका लागि तालिम, कार्यशाला गोष्ठी आदिको माध्यमबाट विद्यालयका सरोकारवाला, विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरु, शिक्षकहरु तथा अभिभावकहरुलाई विषयगत रुपमा क्षमता अभिवृद्धि गरिने छ ।
- सबै बालबालिकाहरुलाई विद्यालयको पहुँचमा विस्तार गर्नुका साथै अर्थपूर्ण सिकाईको माध्यमबाट गुणात्मक शिक्षा प्रदान गरिने छ ।
- वस्तुनिष्ठ मूल्याङ्कनका विधिहरुको आधारमा सबै प्रकारका विद्यालय स्तरीय परीक्षाहरु व्यवस्थित गरिने छ ।
- पाठ्यक्रममा आधारित क्रियाकलाप तथा अतिरिक्त क्रियाकलापको माध्यमबाट बालबालिकाहरुको अन्तरनिहित प्रष्फुटन गरी सर्वाङ्गीण विकासमा टेवा पुर्याईने छ ।
- सामुदायिक विद्यालय एवं शिक्षण संस्थाहरुको पुर्वाधार विकास एवं कक्षाकोठा शिक्षण सिकाईलाई समयानुकुल थप प्रविधियुक्त एवं प्रभावकारी बनाईने छ ।
- सामुदायिक सिकाई केन्द्र मार्फत साक्षर महिला समुह गठनका माध्यमबाट आयआर्जनका कार्यक्रम संचालन गरी तिनिहरुको शैक्षिक तथा आर्थिक स्तर वृद्धि गरिने छ ।
- विद्यालयको पहुँच बाहिर रहेका सबै बालबालिकाहरुलाई विद्यालयमा “भिकाउ, टिकाउ र सिकाउ” को नाराका साथ विद्यार्थी भर्ना अभियान संचालन र अनौपचारिक शिक्षाका थप कक्षा संचालन गरी पूर्ण साक्षर उप-महानगरपालिका घोषणा गरिनेछ

स्वास्थ्य तर्फ :

- “योग गरौं स्वस्थ बनौं” भन्ने नाराका साथमा प्रत्येक वडामा योग शिविर संचालन गरिने छ साथै प्रत्येक वडामा योग साधना केन्द्रको स्थापना समेत गरिने छ ।
- नगरका विद्यालयमा स्वास्थ्य सम्बन्धी शिविरहरु थप अन्य सम्बन्धित कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ ।

- धनगढी उप-महानगरपालिकाको सबै वडामा आयुर्वेद स्वास्थ्यकर्मीको व्यवस्थापन तथा आयुर्वेद औषधी निःशुल्क रुपमा उपलब्ध गराईने छ ।
- नगरवासीको छिटो छरितो स्वास्थ्य उपचारका लागि २ वटा एम्बुलेन्स आ.व.२०७६/०७७ मा खरिद गरी संचालनमा ल्याईने छ ।
- हालसम्म गरिब असाहाय तथा आर्थिक अवस्था कमजोर भएका व्यक्तिलाई निःशुल्क रगत उपलब्ध गराउदै आएकोमा सो कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ । निःशुल्क रगत बितरण कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन रगत दातालाई रेडक्रसको सिफारिसमा फलफूलको जूस बितरण गर्ने जस्ता कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- महिला स्वास्थ्यको सम्बन्धनशिलतालाई ध्यानमा राखी नगरका विभिन्न वडाहरूमा स्वास्थ्य सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति अवलम्बन गरी समय समयमा विशेषज्ञ स्तरिय स्वास्थ्य शिविरहरू सञ्चालन गरिने छ ।
- संविधानका उल्लिखित मौलिक अधिकारका रुपमा रहेका स्वास्थ्य सम्बन्धि अधिकारलाई सुनिश्चित गर्न गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाहरू सबै नगरवासीमा पुऱ्याईने छ ।
- नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न स्वास्थ्य केन्द्र तथा अस्पतालहरूमा Electronic Medical Record (EMR) प्रणाली लागु गरिने छ ।
- थारु जातिमा देखिने सिकलसेल इनिमिया रोगको पहिचान गर्न आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरी त्यस किसिमका बिरामीका लागि औषधी उपचारको व्यवस्था निरन्तरता दिईने छ ।
- संघीय सरकार तथा प्रादेशिक सरकारसँग समन्वय गरी सुदूरपश्चिम प्रदेशको एक मात्र ठूलो अञ्चल अस्पताललाई प्रादेशिक अस्पतालको रुपमा स्तरोन्नतीका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य वीमा योजना कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित गरी पूर्ण रुपमा वीमा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- जनस्वास्थ्य प्रवर्द्धनका लागि महिला स्वयं सेविकाहरूलाई थप परिचालन र व्यवस्थित गर्न आवश्यक सुविधामा बृद्धी गरिने छ ।
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवा सम्पूर्ण वडाहरूमा आ.व. २०७६/०७७ सम्म पुऱ्याईने छ ।
- थप शहरी स्वास्थ्य केन्द्रहरूको स्थापना तथा सञ्चालन गरिने छ ।
- वेली शहरी स्वास्थ्य प्रवर्द्धन केन्द्रमा कुपोषण व्यवस्थापन कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरूमा आर्थिक तथा सामाजिक लेखापरिक्षणलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- गाउँघर क्लिनिक स्थापना तथा सञ्चालनलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- वेली शहरी स्वास्थ्य प्रवर्द्धन केन्द्रमा भिडीयो एक्सरे सहितको बर्थिङ सेन्टर आ.व. २०७६/७७ को पहिलो चौमासिक सम्ममा स्थापना तथा सञ्चालन गरिने छ ।
- समयमा नै औषधी तथा खोपको आपूर्ति व्यवस्थाको सुनिश्चित गरिने छ ।
- कैलाली भन्सारको गौरीफन्टा नाकामा हेल्थ डेस्कको स्थापना गरी औलो तथा एच.आई.भि.को रगत परिक्षण लगायत अन्य स्वास्थ्य सेवाको सेवा प्रवाहलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- घना वस्ती भएको शहरी वस्तीमा थप १ वटा शहरी स्वास्थ्य प्रवर्द्धन केन्द्रको स्थापना गरिने छ ।
- हरेक वडामा कम्तिमा १ वटा कुपोषण व्यवस्थापन केन्द्रको स्थापना तथा संचालन गरिने छ ।
- स्थानीय तहको स्वास्थ्य शाखामा भ्याक्सिन तथा औषधी भण्डारण कक्षको व्यवस्थापन गरिने छ ।
- स्वास्थ्य शाखामा दरबन्दि बमोजिमको स्वास्थ्यकर्मीको व्यवस्था गरिने छ ।
- जनप्रतिनिधी र स्वास्थ्य शाखासँग समन्वयको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- स्वास्थ्यकर्मीहरूका लागि विभिन्न तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
- आवश्यक स्वास्थ्य सम्बन्धि उपकरण तथा अन्य भौतिक सामग्री तथा रेकर्डिङ, रिपोर्टिङको अभाव तथा समस्या तथा बिजुली, वत्ती, खानेपानी तथा इन्टरनेट, ई.रिपोर्टिङको समस्या समाधानको लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
- आवश्यक औषधी खरिद प्रकृत्यामा सरलीकरण गरी औषधि आपूर्ति व्यवस्थालाई सुनिश्चित गरिने छ ।
- स्वास्थ्य कार्यक्रम सहज रुपमा सञ्चालन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाईने छ ।
- निरन्तर रुपमा स्वास्थ्य संस्थाहरूको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षणको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- स्वास्थ्य शाखालाई भौतिक सामग्री सहित लजिष्टिक सपोर्टको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- पूर्ण खोप नगरपालिका तथा वडा घोषणा कार्यक्रमका लागि बजेट तथा कार्यान्वयनको लागि स्थानीय स्तरको अगुवाईलाई सुनिश्चित गरिने छ ।
- स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालनमा नेपाल सरकारको अनुदान तथा उप-महानगरपालिकाबाट विनियोजित बजेट सहज रुपमा उपलब्ध गराई कार्यक्रम सम्पन्न गर्न आवश्यक सहजीकरण गरिने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिकामा बसोबास गर्ने आम नगरवासीको दीगो स्वास्थ्य व्यवस्थाको लागि विभिन्न सर्ने र नसर्ने रोगहरूको पहिचान गरी निदान गर्न प्राविधिकहरू कार्यक्षेत्रमा खटाइ अध्ययन, अनुसन्धान गर्न लगाइने छ ।

- औषधी भण्डारण व्यवस्थाको लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
- स्वास्थ्य सम्बन्धित फोहोर उत्सर्जनको उचित प्रबन्धको लागि आवश्यक नीति तय गरिने छ । स्वास्थ्य उपचार तथा स्वास्थ्य क्षेत्रबाट उत्सर्जन भएको फोहोर व्यवस्थापनको लागि तालिमको व्यवस्था गरिने छ । नगरपालिकामा संचालित नीजि क्षेत्रका अस्पतालहरुलाई फोहोर व्यवस्थापनको लागि कार्ययोजना माग गरिने छ । यो व्यवस्था नीजि स्वास्थ्य क्लिनिक र सरकारी क्षेत्रका अस्पतालहरुलाई समेत लागु गरिने छ ।
- नीजि क्षेत्रका अस्पताल तथा फार्मसीहरुको नियमन, दर्ता तथा नविकरणको लागि प्रचलित कानूनमा भएको व्यवस्था कार्यान्वयन गर्न कडाइ गरिने छ ।
- नीजि अस्पताल दर्ता, नविकरण र नियमनको लागि स्थानीय सरकारलाई प्राप्त जिम्मेवारीका बारे स्पष्ट हुन प्रदेश सरकार र संघ सरकारसँग समेत आवश्यक समन्वय गरिने छ ।
- समाजमा देखिएको छिटो विवाह गर्ने र छिटो बच्चा जन्माउने समस्यालाई समाधान गर्नकोलागि जनचेतनामुलक कार्यक्रम एवं जनसंख्या शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति लिइने छ ।
- वृद्ध वृद्धा को मानसिक र शारीरिक स्वास्थ्यको लागि आवश्यक तालिम कार्यक्रम, स्वास्थ्य शिविर संचालन गरिने छ ।
- नगरपालिका क्षेत्रभित्रका मानव स्वास्थ्यमा छुपेको टि.बि. रोग, कुष्ठ रोग जस्ता समस्या पहिचान गरी निदानको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिने छ ।
- समाजमा व्याप्त बाल कुपोषण, महिलाहरुको रक्त अल्पता, नसर्ने रोगहरुको व्यापकता, प्रजनन स्वास्थ्य लगायतका क्षेत्रमा नगरपालिकाको विशेष ध्यान दृष्टि पुग्ने छ । सो का लागि आवश्यकता अनुसार बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ ।

संस्कृति प्रवर्द्धन तर्फ :

- नगर क्षेत्र भित्रका ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक महत्वका क्षेत्रहरुको संरक्षण तथा विकासमा जोड दिने नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- बहुल संस्कृति एवं सम्पदाहरुको संरक्षण, मौलिक संस्कृतिको जर्गेना, सांस्कृतिक पर्यटन प्रवर्द्धन र सबै समुदायको धार्मिक एवं सांस्कृतिक मूल्य मान्यताको अभिवृद्धि गर्ने वातावरण सिर्जना गर्ने नीति लिइने छ ।
- आ.व. २०७६/०७७ मा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय नगरहरुसँग भगिनी सम्बन्ध कायम गर्ने निति अवलम्बन गरिने छ ।
- नगरपालिकाको पार्श्व चित्र (Profile) तयार गर्नका लागि क्षेत्रीय शहरी विकास आयोजनाको सहयोगमा कार्य अगाडी बढी सकेकोले २०७६/०७७ मा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

३. पूर्वाधार विकास तर्फ :

- नगर क्षेत्र भित्रका सडकहरु नियमित रुपमा मर्मत सम्भार गर्नका लागि मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्था गरिएको छ । निर्माण भैसकेका सडकहरुको स्तरोन्नती गर्दै लगिने छ ।
- बिषेश गरी शहरी क्षेत्रमा सडक निर्माण गर्दा सर्वप्रथम पक्की नाली निर्माण गरेर मात्र कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ । फुटपाथ सहितको शहरी सडकको निर्माण गर्ने कार्यको थालनी गरिने छ ।
- उपभोक्ता समिति मार्फत निर्माण हुने आयोजनाहरुमा कालोपत्रे तथा पक्की सडक निर्माण तथा मर्मत कार्यमा जनसहभागिताको लागत साभेदारीको अनुपात ८०:२० अनुसार कार्य गरिने छ । ग्राभेल, माटो फिलिङ्ग जस्ता कार्यमा ७०:३० र तटबन्धन, ईट्टा, ढुङ्गाबाट भवन निर्माणमा जनसहभागिताका लागत साभेदारी ९०:१० को अनुपातमा गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- २०७६/०७७ मा नगर यातायात गुरुयोजना Municipal Trsnaspotation Master Plan (MTMP) लागु गरिनेछ ।
- उप-महानगरपालिका क्षेत्र भित्र चक्रपथ निर्माणलाई प्राथमिकता दिनुका साथै Municipal Trsnaspotation Master Plan (MTMP) मा परेका मुख्य सडकहरुको विस्तार एवं स्तरोन्नती गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिदै सुविधा सम्पन्न नगर यातायात सेवाका लागि नगर बस सेवा सञ्चालन विद्युतिय बस सेवा सञ्चालनका लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिका नगर कार्यपालिका कार्यालयले प्रदान गर्ने सेवा सुविधालाई चुस्त दुरुस्त तथा प्रभाववारी सेवा प्रदान गर्न हालको संगठन संरचना अनुसार कार्यक्षको अभाव भएकोले सुविधा सम्पन्न कार्यालय भवन निर्माणको थालनी गरिएको छ । नगरपालिकाका वडा कार्यालयका भवन क्रमशः निर्माण गर्ने गरी यस वर्ष वडा नं. १३ र १६ मा वडा कार्यालय भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ । २०७५/०७६ मा थप दुई वडामा वडा कार्यालय भवन निर्माण गर्ने कार्यको थालनी गरिएकोमा क्रमशः सबै वडामा वडा कार्यालय भवन निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- एकिकृत शहरी विकास योजनाको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- वडा नं. ३ को चटकपुर र विशालनगरको बीचमा रहेको नेतुवा तालमा Water park निर्माण कार्यको Detail Priject Report (DPR) तयार भै सकेकोले Detail Priject Report (DPR) अनुसारको कार्यलाई अगाडी बढाइनेछ ।

- भू-उपयोग नीति अवलम्बन गर्दै नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका अव्यवस्थित बसोवासलाई व्यवस्थापन गर्न अध्ययन गरिने छ । लालपुर्जा तयार भैसकेका जमिनको लालपुर्जा वितरण गर्ने कार्यको थालनी गरिने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिकाको १७ वटा वडामा खानेपानी आयोजना शुरु गरिएको छ । आगामी दिनमा अन्य वडाहरूमा पनि शहरी खानेपानी आयोजना शुरु गरिदै लगिने छ ।
- अपाङ्गमैत्री भवन निर्माण, बालमैत्री भवन निर्माण र Child Care Center बनाउन आवश्यक पहल गरिनुका साथै शिशुलाई स्थानपान गृहको व्यवस्था सहितको भवन निर्माण गर्ने नीति लागु गरिने छ ।
- रु. दश लाख भन्दा कम लागतका योजनाहरूको सम्भौता, जाँचपास र फरफारक गर्ने काम वडा कार्यालयबाटै हुने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- सार्वजनिक विकास निर्माणको कार्यलाई समय भित्रै सम्पादन गर्न स्वीकृत योजना बमोजिम त्यसको ठेक्का बन्दोबस्त गर्ने कार्यलाई व्यवस्थित तथा पारदर्शी बनाउने, कार्यसम्पादन नगरी ठेक्का अवधि लम्ब्याउने, शुरुको स्वीकृत रकममा अनावश्यक थप व्यय भार पार्ने र अन्त्यमा विभिन्न बहानामा कार्यसम्पादन नहुने प्रवृत्तिको अन्त्य गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- नगरपालिकामा सरकारी, गैरसरकारी तथा निजी घर, भवन निर्माण गर्ने निर्माण व्यवसायीलाई निर्माण व्यवसायी समितिसँगको सहकार्यमा भवन निर्माण सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- सार्वजनिक विकास निर्माणको कार्यलाई समय भित्रै कार्य सम्पादन नगर्ने निर्माण व्यवसायीलाई कार्यविधि बनाई साविकको काम सम्पन्न गरेर मात्र थप नयाँ काममा सहभागी हुने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र निर्माण हुने भवनहरूमा सौर्य उर्जा प्रविधि तथा वर्षाको पानी संकलन प्रविधि जडान गर्नका लागि प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्रभित्र बन्ने प्रत्येक सार्वजनिक तथा सरकारी भवनलाई अपाङ्गमैत्री बालमैत्री बनाउनका साथै बनी सकेका भवनहरूमा पनि अपाङ्ग मैत्री, बाल मैत्री बनाउन प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिकाका कच्ची सडकहरूलाई ग्रेभल सडक सहित खाल्डा खुल्डी मुक्त उप-महानगरको परिकल्पना सहितका कार्यको थालनी गरिने छ ।
- नगर क्षेत्रभित्र सडक किनारामा रहेका निजि स्वामित्वका भौतिक संरचनाहरूको केहि भाग सडक विस्तारका क्रममा सडको अधिकार क्षेत्र भित्र पर्न गएको खण्डमा स्वयं घरधनीले भौतिक संरचनाहरू भत्काएमा उक्त घर धनीको घर नक्सापास शुल्क तथा सम्पत्तिकर मिनाहा गरिने छ । त्यस्ता घर धनीहरूको सम्मान सहित घरको मोहडामा हरित रङरोगन समेत गरिदिने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईएको छ ।
- धनगढीको गेटामा रहेको विमान स्थललाई अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलका रूपमा निर्माण तथा सञ्चालन गर्न संघीय सरकार तथा प्रादेशिक सरकारसँग आवश्यक पहल गरिने छ ।
- संघीय सरकार तथा प्रादेशिक सरकारसँग समन्वय गरी धनगढी स्थित फाप्ला क्रिकेट मैदानलाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको क्रिकेट मैदान बनाउन पहल गरिने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिकाका सम्पूर्ण वडाहरूमा बालविकास केन्द्र स्थापना गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- सहभागितात्मक योजना तर्जुमा पद्धतिलाई सबल बनाउन वडा तह सम्म योजना तर्जुमा क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- योजनाहरूको कार्यान्वयन तथा व्यवस्थापन प्रणाली व्यवस्थित बनाउनका लागि उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूलाई योजना कार्यान्वयन पूर्वनै आवश्यक तालिम प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- सेवा प्रवाहलाई गुणस्तरीय तथा प्रभावकारी बनाउन नगरपालिका कार्यालय तथा वडा कार्यालयहरूलाई स्रोत साधनले सम्पन्न गरिनेछ ।
- एक वडा एक खेलकुद मैदानको अवधारणा लिईएको छ ।
- नयाँ बसपार्क निर्माणका लागि सार्वजनिक निजी साभेदारी ऐन अनुसार संचालनमा ल्याईने छ ।
- ५० लाख भन्दा ठूला आयोजनाहरूको आवश्यक Material तथा कार्यको Lab Test गर्ने व्यवस्थाको शुरुवात गरिने छ ।
- ५० लाख भन्दा ठूला आयोजनाहरू उपभोक्ता समिति मार्फत कार्यान्वयन भएमा अन्तिम मुक्तानी दिदी ५% उ.म.न.पा. अनुदानबाट र ५% उपभोक्ताको सहभागिताबाट कट्टा गरी घरौटी स्वरुप खातामा रोक्का राखि मर्मत सम्भार अवधि पछि मात्र फुकुवा गरिने छ ।
- नगर यातायत गुरु योजना (Municipal Transpotation Master Plan) लाई अद्यावधिक गर्ने र नगर यातायत गुरु योजना (Municipal Transpotation Master Plan) अनुसार सबै वडाहरूलाई सडक अधिकार क्षेत्र र भवन निर्माण मापदण्ड सम्बन्धी अभिमुखिकरण गरिनेछ ।
- उपभोक्ता समिति गठन गर्दा प्रत्येक आ.व.मा लगातार एउटै व्यक्ति उपभोक्ता समितिको अध्यक्ष हुन नपाउने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- उपभोक्ता समिति गठन गर्दा निर्माण व्यवसायी, बहालवाला शिक्षक, बहालवाला कर्मचारी, जनप्रतिनिधीहरूलाई उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीमा राख्न नपाउने व्यवस्था कडाइका साथ लागु गरिने छ ।

- नगर स्तरीय/प्रादेशिक/संघीय बजेटबाट स्विकृत हुने सडक आयोजनाहरुमा सडक मापदण्ड कम्तीमा ६ मीटरको हुने व्यवस्था लागु गरिने छ । लागत सहभागिताको हकमा तपशिल बमोजिमको मापदण्ड कायम गरिने छ ।
  - ढुङ्गा जोडाई, ईट्टा जोडाई, सिमेन्ट कंक्रीट जस्ता काममा १०%
  - कालोपत्रे सडक कंक्रीट सडक ग्याविन कार्य निर्माणमा २०%
  - माटो भर्ने, काट्ने, ग्रेभल गर्ने जस्ता कार्यहरुमा ३०%
- कालोपत्रे सडकहरुको डिजाईन/ईष्टिमेट गर्दा ट्राफिक भार क्षमतालाई आधार मानी सडकको बर्गीकरण गरिने छ । यो कार्यका लागि Refrence को रुपमा नगर यातायत गुरु योजना (Municipal Transpotation Master Plan) लाई आधार लिइने छ ।
- नगर स्तरीय योजना छनौट गर्दा क्रमागत योजनालाई पहिलो प्राथमिकता दिइने छ । सडक योजनाको हकमा Connectivity लाई विशेष प्राथमिकतामा राखिने छ ।
- टिपर र लोडर सञ्चालन गर्न यस आ.व. देखि समिति गठन गरी समितिको रेखदेखमा संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- लागत सहभागितामा आधारित विकास कार्यक्रमको व्यवस्था गरी साना पूर्वाधारका कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनका लागि कार्यविधि बनाई सञ्चालन गरिने छ ।
- कार्यविधिको आधारमा निम्न योजना सञ्चालनमा सहजीकरण गरिने नीति लिईने छ ।
  - छुटेका योजना
  - बर्षको बीचमा अपुग हुने योजना
  - श्रोत परिचालन भै आएका योजना
- प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद र धनगढी उप-महानगरपालिका धनगढी, कैलालीको साभेदारी मोडलमा निम्न उल्लिखित कार्यक्रमहरु आगामि आ.व. २०७६।०७७ मा सञ्चालन गरिने छ ।

तपशिल :

  - तीन वर्षे वनविज्ञान सम्बन्धि अध्ययन
  - तीन वर्षे कम्प्युटर ईन्जिनियरिङ्ग अध्ययन

४. वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन तर्फ :

- नगरको वातावरण स्वच्छताका लागि गत वर्ष १५ हजार बोटबिरुवा रोप्ने कार्य सम्पन्न भैसकेको छ । आगामी आ.व.मा विभिन्न जातका १५०,००० (एक लाख पचास हजार) बोटबिरुवाहरु रोप्ने कार्यक्रम अगाडी बढाईनेछ ।
- नगर क्षेत्र भित्रका मुख्य सडकहरुको दायाँ बाँया हरियाली एवं सौन्दर्य बढाउन वृक्षारोपण तथा संरक्षण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- घरबाट निस्कने जैविक फोहोरबाट वायोउर्जा तथा मल उत्पादन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- खोलानालाको किनारामा भएको अतिक्रमण हटाई खाली जग्गामा साईकल पथ तथा हरियाली पार्क निर्माण कार्यको थालनी गरिनेछ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिका अन्तर्गत वडा नं. ४, ५, ६, १३ को मानव वस्तीको विचमा पर्ने ऐलानी, प्रति, सार्वजनिक जग्गामा रहेको वनलाई वृहद धनगढी पार्क निर्माणका लागि Detail Project Report (DPR) तयार गरी अगाडी बढिने छ ।
- यस उप-महानगरपालिका ग्रामिण क्षेत्रहरुमा वायोग्यासको सान्दर्भिकता सम्बन्धि जनचेतना जगाई गोबर ग्यास प्लान्टमा अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।
- मुख्य शहरी क्षेत्रलाई सुन्दर र व्यवस्थित गर्नका लागि पार्किङ्ग स्थलको व्यवस्था गर्न ट्राफिक व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाईने छ । नगरका दुई वटा स्थानमा पार्किङ्ग स्थलको थालनी गरिएकोमा अन्य स्थानमा समेत पार्किङ्ग स्थलको निर्माण गर्ने कार्य थालनी गरिने छ ।
- विभिन्न वडामा नदी कटान रोक्न जैविक तटबन्धनको व्यवस्था गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- फोहर प्रशोधन केन्द्रका लागि आवश्यक जग्गा खरिद गरी क्षेत्रीय शहरी विकास आयोजनाको सहयोगमा उक्त प्रशोधन केन्द्रको निर्माण कार्यलाई अगाडी बढाईने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिका क्षेत्रभित्र चिडिया घर निर्माण गर्ने कार्यका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिका क्षेत्र भित्र प्राकृतिक प्रकोप तथा विपत व्यवस्थापनका लागि विपत व्यवस्थापन सम्बन्धि गुरुयोजना २०७० अनुसार कार्य गरिने छ । यसको लागि आवश्यकता अनुसार कार्यपालिकाबाट कार्यविधि समेत बनाई अगाडी बढिने छ ।

- धनगढी उप-महानगरपालिका भित्र अपतकालिन विपद व्यवस्थापन केन्द्र स्थापना गर्न (Emergency Operation Center) स्थानको पहिचान गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
- सबै वडाहरूमा अनिवार्य विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना गरी कोष सञ्चालन ल्याईएकोमा यसलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- हावाहुरी प्रभावित परिवारका लागि आय आर्जन कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । परिवारको छनौट र निर्णयको लागि वार्ड कार्यालयको सिफारिसलाई आधार मानिने छ ।
- हावाहुरीबाट क्षति भएका स्कुलहरूको छांना मर्मत तथा निर्माणका लागि आवश्यक पहल गरिने छ । नगरपालिकाको आन्तरिक आय एवं प्रदेश सरकार र संघ सरकारसँग समेत बजेट व्यवस्था हुनको लागि आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिने छ ।
- हावाहुरीबाट प्रभावित परिवारको राहतको लागि राहत वितरण कार्यविधि नगर कार्यपालिकाको बैठकद्वारा तय गरी सकिएको छ । हावाहुरीले प्रभावित परिवारलाई तत्काल खान बस्नको व्यवस्था गर्न नगरपालिकाको तर्फबाट खानको लागि आवश्यक मात्रामा अन्नपातको व्यवस्था गरियो । प्रभावित परिवारलाई राहत वितरणको लागि क्षतिको वर्गिकरण समेत गरी राहत उपलब्ध गराउन धनगढी नगरकार्यपालिका स्रोत र साधन जुटाउन लागि परेको छ । नगरपालिकाको आफ्नो आन्तरिक आयले नभ्याएकोले सहयोगको लागि विभिन्न संघ संस्था एवं वित्तीय संस्थाहरू, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, गैर-आवासीय नेपालीहरूको संस्थाहरूसँग समेत सहयोगको आव्हान गरिएको छ । यस अभियानलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- प्रभावितलाई तत्काल राहत पुऱ्याउन नगरपालिकाको प्रकोप व्यवस्थापन कोषबाट व्यवस्थापन गर्न आवश्यक रकम पेशकीमा निकालिएको छ । २०७६।०२।२३ को विनाशकारी हावाहुरीले धनगढी उप-महानगरपालिकाका नगरवासीलाई अन्यत्र भन्दा बढी प्रभाव पारेको छ । यसमा प्रभावित नगरवासीलाई राहत उपलब्ध गराउन क्षत विक्षत भएका सार्वजनिक पूर्वाधारहरू विशेष गरी सामुदायिक विद्यालयको मर्मत संभार गर्न हामी धनगढी उप-महानगर कार्यपालिका दत्तचित्त छौं । तथापि हाम्रो स्थानीय स्रोत र साधनको सिमितताले चाहेर पनि अपेक्षा अनुसार गर्न नसकेको अवस्था छ । भविष्यमा थप स्रोत र साधन जुटाउन प्रदेश र संघ सरकारसँग अनुरोध गर्ने र अवस्था अनुसार स्थानीय प्रतिनिधिहरू सहितको डेलिगेशन जाने समेत हाम्रो नीति रहने छ ।

५. सुशासन तथा संस्थागत विकास तर्फ :

मानव संसाधन विकास तर्फ :

- कर्मचारीहरूको मनोबल उच्च राख्न तथा उहाँहरूको कार्यको प्रोत्साहन गर्न कार्य सम्पादनका आधारमा पुरष्कृत गरिने नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- जननिर्वाचित पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि विभिन्न तालिमहरू तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रमहरू लाई निरन्तरता दिइने छ ।
- निर्वाचित जनप्रतिनिधीहरू तथा कर्मचारीहरूलाई विकास निर्माणका कार्य लगाएत अन्य प्रशासनिक कार्यको अनुभव आदान प्रदान गर्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था गरिने छ ।
- स्थानीय तहमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई विशेष व्यवस्था गरी ऐन अनुसार वृत्ति विकासका अवसरहरू उपलब्ध गराइने छ ।
- नगरपालिकाबाट संचालन हुने सीप विकास, क्षमता विकास र नेतृत्व विकास जस्ता मानवसंसाधन विकासका तालिमहरू संचालन गर्दा पूर्ण रूपमा तालिमको उपादयेता, गुणस्तरियता प्रति ख्याल गरिने छ । तालिम केवल तालिमका लागि मात्र नभै यसको दिगोपन र प्रभाव अध्ययनको आधारमा तालिम कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- साना टुक्रे तालिम र गोष्ठीको सट्टा ठोस कार्यको लागि ठोस उद्देश्य प्राप्त हुने तालिमहरू सञ्चालन गरिने छ । कर्मचारी, जनप्रतिनिधि र लक्षित समुहहरूलाई सीप विकास तालिम, व्यवस्थापकिय र नेतृत्व विकास तालिम उपलब्ध गराइने नीति लिईएको छ ।
- तालिमको गुणस्तरीयताको विश्वस्तताका लागि तेश्रो पक्षबाट गुणस्तरीयता परीक्षणको व्यवस्था मिलाइने छ ।

प्रशासन सुधार तर्फ :

- संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको अस्थायी दरवन्दि संरचनाको आधारमा यस धनगढी उप-महानगरपालिका मा महाशाखा, शाखाहरूको संरचना खडा गरिने छ ।
- कर्मचारी प्रशासनलाई चुस्त दुरुस्त बनाउनका साथसाथै समयसापेक्ष बनाउन ICT मैत्री बनाउदै लगिने छ ।
- राज्यको नीतिलाई अनुशरण गर्दै प्रशासनिक कार्यमा Automation तथा e-governance लाई Promotion गर्दै लगिने छ ।
- स्थानीय सरकारको समग्र प्रशासन सुधार तथा समय सापेक्ष विकासका लागि नेपाल सरकारले जारी गरेका सबै प्रशासन सुधार आयोगका सुभाबहरूलाई स्थानीय स्तरमा आन्तरीकरण गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।
- Organizational chart अनुसार कर्मचारीको व्यवस्थापन गरी समग्र प्रशासन सेवा छिटो छरितो गर्दै जाने रणनीति सुनिश्चित गरिने छ ।

- सेवा करारमा कार्यरत कर्मचारिको सेवा सुविधामा एकरूपता गरी सेवा प्रवाहलाई सरल र गुणस्तरीय बनाइने छ ।
- सदाचार नीतिलाई प्रवर्द्धन गरिने छ । जनता नै जनार्दन भन्ने मुल मन्त्रलाई आत्मसाथ गरी भ्रष्टाचार निर्मुल गर्न शुन्यसहनशिलताको नीति अवलम्बन गरिने छ ।

संस्थागत क्षमता विकास तर्फ :

- "न्याय सम्पादन ढिलो हुनु, न्याय नपाउनु सरह हो" भन्ने कानूनी सिद्धान्तलाई अंगिकार गर्दै धनगढी उप-महानगरपालिका को न्यायिक समितिबाट छिटो छरितो र सर्वशुलभ न्याय सम्पादन गर्ने कार्यलाई विशेष जोड दिईने छ ।
- नेपालको संविधानको धारा २१७ बाट प्रदत्त स्थानीय तहको न्यायिक अधिकार अन्तर्गत धनगढी उप-महानगरपालिकामा न्यायिक समिति गठन भै न्याय सम्पादनको कार्य शुरु भैसकेको छ । २०७६/०७७ भित्रै अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, महिला र बालमैत्री इजलास खडा गरी न्याय सम्पादन गर्ने कार्यको थालनी गरिने छ ।
- "कानूनको अज्ञानता क्षम्य हुदैन" भन्ने कानूनी सिद्धान्तलाई मध्यनजर गर्दै धनगढी उप-महानगरपालिकाका ग्रामिण क्षेत्रका सर्वसाधारणमा कानून सम्बन्धी जानकारी गराउन कानूनी सचेतनाका कार्यक्रमहरु अभियानका रुपमा सञ्चालन गरिने छ ।
- नगर क्षेत्रका सवै वडाहरुमा विवाद निरुपण गर्न मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गरी मध्यस्थताको समेत व्यवस्था गरिने छ ।
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ (संसोधन समेत) को आधारमा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको अन्तरिम दरबन्दी तेरिज अनुसारका दरबन्दी स्वीकृत गरी सोको आधारमा कर्मचारीहरुको माग संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयसँग समन्वय गरी कर्मचारीहरुको समेत न्यायिक समितिमा आवश्यकता अनुसार व्यवस्थापन गरिने छ ।
- उप-महानगरपालिका क्षेत्र भित्रका विभिन्न स्थानमा थप CCTV जडान गरी सुरक्षा व्यवस्थालाई चुस्त दुरस्त र प्रभावकारी बनाईने छ ।
- लागत न्यूनीकरण, श्रोत साधनको अधिकतम उपयोग तथा प्रभावकारी सेवा प्रवाहका लागि आवश्यकता अनुसार अन्य गाउँ पालिका तथा नगरपालिकाहरूसँग साभेदारी, सम्झौता तथा संयुक्त व्यवस्थापनमा उपयुक्त कार्यहरुको थालनी गरिने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिकाका नगरबासीहरुलाई सूचनाको हकको प्रत्याभूति गरी पूर्ण रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याईने छ ।
- नगरका प्रत्येक वडामा प्रहरी विटको स्थापना गरी शान्ती सुरक्षालाई थप प्रभावकारी बनाउन पहल गरिने छ ।

६. राजश्व परिचालन तर्फ :

आदरणीय नगरसभाका अध्यक्ष ज्यू, नगर सभाका सम्पूर्ण सदस्य ज्यूहरु, अब म करदाता, आम नागरिक र लगानी कर्ताले अपेक्षा गरेको व्यवहारिक कर प्रणालीलाई आत्मसाथ गर्दै आ.व. २०७६/०७७ को राजश्व परिचालन सम्बन्धि नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

- स्थानीय तहको वित्तिय अधिकार सम्बन्धी व्यवस्थाको पूर्ण रुपमा पालना गर्दै वित्तिय प्रशासन सुधारका लागि व्यावसायिक, दक्ष र सुदृढ प्रशासनको विकास गर्ने र राजश्व परिचालनका दायरा बढाउन राजश्व सम्बन्धि अध्ययन गरिने छ । करका दायरा फराकिलो गरी न्युनतम करको दरबाट बढी राजश्व संकलन गर्ने नीति लिईने छ ।
- उत्पादनमुलक तथा व्यावसायिक क्रियाकलापमा सहयोग पुग्ने गरी स्थानीय तहबाट प्रदान गरिने ईजाजत तथा दर्ता प्रणालीलाई सरलीकृत गरिने छ ।
- मनोरन्जन करलाई आ.व. २०७६/०७७ देखि नियमित र व्यवस्थित रुपमा संकलन गर्न विक्री भएको टिकटको आधारमा मनोरन्जन कर लिने नीति अंगिकार गरिने छ । विगत वर्षहरुको मनोरन्जन कर पनि यही प्रणाली बाट असुल उपर गरी मनोरन्जन करको बक्यौता उठाईने छ ।
- घर बहाल कर संकलन गर्न आन्तरिक राजश्व कार्यालयसँग समन्वय र सहकार्य गरी दुबैको सहयोगमा आन्तरिक राजश्व कार्यालयमा सहायता कक्ष स्थापना गरि घर बहाल कर उठाउने कार्यलाई व्यावसायिक कर उठाउने प्रणाली संग आवद्ध गरिने छ । आगामी आ.व. देखि घर बहाल कर १० प्रतिशत मात्र लिईने छ ।
- सम्पत्ति कर र मालपोत तथा भूमिकरलाई समय सापेक्ष बनाउन र मालपोतको घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्कका लागि कायम गरेको जग्गाको तथा घरको मुल्याङ्कन दरलाई सम्पत्ति कर र मालपोत तथा भूमिकरसँग मिलान गरी निर्धारण गरिने नीति लिइने छ । सोहीका आधारमा करका दररेट समेत प्रस्ताव गरेको छु ।
- आ.व. २०७६/०७७ देखि यस उप-महानगरपालिका सवै वडाहरुमा सम्पत्ति कर र मालपोत तथा भूमिकर लागु गरिएको छ ।
- वडा स्तरबाट राजश्व संकलन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन वडाका कर्मचारी र जनप्रतिनिधीहरुको क्षमता अभिवृद्धि तथा सवै वडालाई सूचना प्रविधिबाट Linkage गरिने नीति लिईने छ ।
- आन्तरिक आय आ.व. २०७६/०७७ मा १७ करोड १८ लाख उठाउने लक्ष्य लिईएको छ । यस आ.व. मा आन्तरिक आय १३ करोड ७९ लाख उठाउने लक्ष्य राखिएको थियो । जस्मा यहि जेष्ठ मसान्त सम्म १३ करोड ४८ लाख उठिसकेकोछ ।

यो लक्ष्यको करिब ९८ प्रतिशत रकम हुन आउँछ । यस आवको तुलनामा आगामी आ.व.मा आन्तरिक करिब २७ प्रतिशतले बढी उठाउने लक्ष्य राखेका छौ ।

- प्राकृतिक श्रोत, बित्री दर निर्धारण गरी नगरपालिका क्षेत्र भित्र पर्ने नदी तथा सार्वजनिक स्थलबाट वालुवा, ग्राभेल, माटो र ढुंगा उठाउने कार्यलाई राजश्व परिचालनको प्रमुख आधारको रूपमा विकास गरिने छ ।
- यस धनगढी उप-महानगरपालिकामा विगत लामो समय देखि पेशिक फछ्यौट हुन नसकेकोले आगामी आर्थिक वर्षमा पेशकीलाई शुन्यमा भारिने छ ।
- करदाता र कर प्रशासन दुवै पक्षको ईमान्दारिता, पारदर्शिता, स्वच्छता र सदाचारिता कायम गर्न सबै उपाय अबलम्बन गरिनेछ । बिजक जारी गर्ने प्रवृत्तिको विकास गरिनेछ । कर कानुनको पालना गर्न करदाता साक्षरता कार्यक्रम अभियानको रूपमा संचालन गरिनेछ ।
- न्यून दरमा कर लगाई सबै आर्थिक तथा व्यापारिक कारोबार गर्नेलाई करको दायरमा ल्याइनेछ ।
- धनगढी उप महानगरपालिकाको आर्थिक हित अभिवृद्धिको लागि लागानी प्रवर्द्धन र २०० भन्दा बढी रोजगारी सृजना गरिने उद्योगहरुमा कर छुटको नीति अबलम्बन गरिने छ ।
- करदाता दर्ता प्रणालीमा सुधार गर्नका लागि सबै व्यवसाय तथा आर्थिक कारोबार गर्नेहरुको बिबरण Online प्रणालीमा आवद्ध गरिने छ । नयाँ दर्ता प्रणालीमा सबैको बिबरण अद्यावधिक गरिने छ ।
- प्रत्येक वडावाट नै सम्पूर्ण कर, शुल्क, महसुल र दस्तुर उठाउन मिल्ने गरि नया Networking प्रणालीको स्थापना गरिएको छ । अब उप्रान्त सम्पूर्ण वडावाट राजश्व संकलन गरिने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- धनगढी उप महानगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेको सामुदायिक वनवाट उठेको रकमको १० प्रतिशत रकम नगरपालिकाको संचित कोषमा जम्मा गर्न अनिवार्य गराईने छ । सबै सामुदायिक वनलाई कार्य योजना सहित नगरपालिकामा बिबरण पेश गर्न अनिवार्य गरिनेछ ।
- राजश्व संकलन लाई प्रभावकारी बनाईने छ । भविष्यमा अनुदानमा आधारित बजेटको श्रोतलाई राजश्व वृद्धिको बढोत्तरीले प्रतिस्थापन गर्ने नीति लिईनेछ ।
- स्थानीय तहवाट प्रदान गरिने इजाजत तथा दर्ता प्रकृयालाई सरलिकृत गरिनेछ ।
- करको दायरामा नआएका व्यक्तिहरुले २०७६ पौष मसान्त भित्र दर्ता हुन आएमा आ.व. २०७५।०७६ भन्दा अधिको वक्यौता रकमको जरिवाना मिनाहा हुने व्यवस्था कायम गरिने छ ।
- घरदैलोवाट कर उठाउन राजश्व परिचालन कार्यदल गठन गरिनेछ । कार्यदललाई उत्प्रेरणात्मक व्यवस्था कायम गर्न थप मौद्रिक प्रोत्साहनको व्यवस्था समेत कायम गरिने छ ।
- राजश्व प्रशासनले उठाएको कर सम्बन्धमा चित्त नबुझाउने करदाताहरुले पुनरालोचनका लागि नगर उप-प्रमुख समक्ष सोभै निवेदन दिन सक्ने व्यवस्था मिलाईएको छ ।
- बिद्युतीय माध्यमबाट बिजक जारी गरी राजश्व संकलन कार्यलाई थप सरलिकृत गरिने छ ।
- राजश्व परामर्श समितिलाई क्रियाशिल बनाउनका लागि क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- सार्वजनिक निजी साभेदारीको माध्यमबाट स्थानीय तहमा पूर्वाधार संरचनाको निर्माण र सञ्चालन तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाह गरी धनगढी उपमहानगरपालिकाको वृहत सामाजिक तथा आर्थिक विकास गर्न तथा सर्वसाधारणलाई भरपर्दो, किफायती र सर्वसुलभ रूपमा सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने तर्फ विशेष पहल गरिनेछ ।
- धनगढी उपमहानगरपालिकाका निजी उद्यमी र नगरपालिकाका बीच जोखिम तथा लाभको उचित ढंगबाट बांडफांड गर्ने गरी धनगढी उपमहानगरपालिका वडा न. १५ मा रहेका कनरी पार्क र प्रस्तावित जडिबुटी प्रशोधन केन्द्रलाई सार्वजनिक निजी साभेदारीको माध्यमबाट संचालन गर्ने गरी आ.व. ०७६।०७७ मा तत्काल कार्य अगाडी बढाईनेछ ।
- सार्वजनिक निजी साभेदारीको माध्यम बाट संचालन गर्न सकिने अन्य आवश्यक परियोजनाहरुको समेत खोज र अध्ययन गरी आवश्यक कार्य अगाडी बढाईनेछ ।

७. सूचना तथा सञ्चार प्रविधि तर्फ :

- सूचना संचार र प्रविधिमा सबै नगरवासीहरुको पहुँच पुऱ्याउन प्रभावकारी दूरसंचार सेवाको बिस्तार गर्दै सबै वडा कार्यालय सम्म Optical Fiber विछ्याउने कार्य सम्पन्न गरिएकोले आगामी दिनमा वडा कार्यालयबाट सम्पादनहुने सबै कार्यलाई Networking Connectivity मा लगिने छ ।
- संचार क्षेत्रको विकास तथा प्रवर्द्धन गर्ने नीति लिईने छ ।

- समुदायहरूलाई सूचना तथा संचार प्रविधिको अर्थपूर्ण प्रयोगमा सक्षम बनाउन यस आर्थिक वर्षमा दुई वटा तथा नगरपालिकामा सूचना प्रविधि केन्द्रहरू Techno Hub को स्थापना भएको र आगामी आ.व. मा पनि थप वडाहरूमा सूचना प्रविधि केन्द्रहरूको Techno Hub स्थापना गरी डिजिटल साक्षरता सम्बन्धी कार्यक्रम लागु गरिने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिकाको विद्युतीय सुशासन सम्बन्धी क्रियाकलापहरू खुला सरकार (open government) को अवधारणाबाट निर्देशित रही सूचना तथाङ्कहरू विभिन्न माध्यमबाट विश्लेषण गर्न सकिने स्वरूप (format) मा उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरि सकिएको छ यसलाई थप रूपमा प्रभावकारी गराइने छ ।
- कृषि प्रविधि र बजार मुल्य सम्बन्धी सूचना प्रणाली (Integrated Agriculture Information System) को विकास गरिने छ ।
- घर नक्सा प्रक्रियालाई सहज बनाउन विद्युतीय प्रणाली (Electronic Building Permit System- EBPS) लागु गरिने छ
- धनगढी उप-महानगरपालिकामा संचालन हुने विभिन्न विकास योजनाहरूको सरकारी तथा नागरिक तहबाट अनुगमन प्रणाली प्रभावकारी बनाउन विद्युतीय प्रणाली mobile application को कार्यान्वयनलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिका क्षेत्र भित्र E-library स्थापना गरिनेछ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिका क्षेत्रमा सार्वजनिक निजि साभेदारी (PPP)को अवधारणा बमोजिम अध्ययन, अनुसन्धान र परामर्श केन्द्रको Incubation Center स्थापनाको पहल गरिनेछ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिका लाई smart city मा रूपान्तरण गर्न आवश्यक कार्य अगाडी बढाइने छ साथै यस आ.व. को पारिवारिक विवरण संकलन गर्ने कार्यको सुरुवातलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिकाको सम्पूर्ण वडाहरूको श्रोत नक्साङ्कन (GIS Map) कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- नगरपालिकामा योजना बैंक (Project Bank) को स्थापना गरी लागु गरिने छ ।
- कर्मचारीहरूको मानविय (Biometric) पद्धति द्वारा केन्द्रकृत हाजिरी प्रणाली लागु गरिने छ ।
- सेवाग्राहीहरूको अनलाईनबाट पनि उजुरी तथा गुनासो लिन गुनासो व्यवस्थापन प्रणाली (Grievance Redress Management System) लागु गरिने छ ।
- पूर्वाधार सम्बन्धि योजनाहरूको तथ्याङ्क व्यवस्थित गर्न पूर्वाधार व्यवस्थापन प्रणाली (Infrastructure Management System) को प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिका, स्थानीय सरकार, महिला तथा सीमान्तकृत वर्ग आदि संग सम्बन्धित अनलाईन समाचारहरू एकीकृत रूपमा हेर्न Media Analysis System को विकास गरि लागु गरिने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिकाको विद्युतीय सुशासन प्रवर्द्धन गर्न तपशिलका प्रणाली लागु गरिने छ ।
  - E-citizen charter
  - Citizen Report Card
  - Exit-Poll
  - Audio-Voice broadcasting system
  - SUSASAN mobile app
- Electronic citizen charter लाई Interactive display मा समावेश गरी वडाहरूमा समेत यो प्रणाली लागु गरिने छ ।
- सबै सामुदायिक स्कूलहरू तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूमा internet को पहुँच सुनिश्चित गर्न municipal optical fiber network मा जडान गरी smart education र smart healthcare system लागु गरिने छ ।
- सूचना तथा संचार प्रविधिको प्रयोगद्वारा सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउने विद्यमान प्रयासहरूलाई निरन्तरता प्रदान गरिने छ । यसै सन्दर्भमा नगर विद्युतीय सरकार गुरुयोजना (Municipal e-government master plan) तर्जुमा गरी लागु गरिने छ ।
- Matrix प्रणालीमा आधारित GIS Based House Numbering गर्ने कार्यको थालनी गरी यसलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- अव्यवस्थित बसोबास गरिबसेका बस्तिहरू/सुकुम्बासी/मुक्त कर्मैया आदिको अभिलेख तयार गरिने छ ।
- Capital Investment Plan तयार गरिने छ ।
- नगरपालिकाको सम्पत्ति व्यवस्थापन योजना तयार गरिने छ ।
- नगरपालिका भित्रका पत्रकारितालाई समावेशी बनाउन आवश्यक प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिकाको विकास निर्माण, सेवा प्रवाह र सुशासन प्रवर्द्धनका नीति, योजना, कार्यक्रमहरूलाई आम जनसमक्ष सकारात्मक रूपमा समप्रेषण भएको सूचना, समाचार र सेवा प्रवाहको बजारीकरण गर्ने पत्रकारितालाई आगामी आर्थिक वर्ष देखि पुरस्कृत गरिने नीति लिइने छ । साथै सम्पादक, समाचार सम्प्रेषक र सम्पादातालाई समेत सम्मान गर्ने नीति लिइने छ ।
- विकास पत्रकारितालाई जोड दिन आवश्यक पहल गर्दै नगरपालिकाबाट विकासका क्षेत्रमा खोज, अनुसन्धान र आगत सुभावा उपलब्ध गराउने पत्रकारितालाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइने छ ।

८. भवन नक्सा पास तर्फ :

- आगामी आ.ब.०७६/०७७ देखि घरको नक्सापास गर्दा बाउण्ड्रीवालको समेत नक्सापास गर्ने व्यवस्था अनिवार्य गरिने छ । बाउण्ड्रीवालका लागि पनि Set Back को व्यवस्था अनिवार्य लागु गरिने छ ।
- निर्माण भएका एकतले घरमा भवन संहिता अनुसार निर्माण नभएका तला थपको स्विकृति दिंदा पहिलेको घर Retrofitting सबलीकरण गरेर मात्र स्विकृति दिने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- Retrofitting कार्यका लागि प्राविधिक सहयोग धनगढी उप महानगरपालिकाले निःशुल्क उपलब्ध गराउने छ ।
- नक्सापास प्रक्रियालाई विद्युतिय माध्यमबाट अगाडी बढाइने छ ।
- भवन नक्सा पास गर्दा साईट प्लानमा उल्लेख भए अनुसार सेन्टर लाईनबाट छोडेको Right Of Way (ROW) अनुसार अनिवार्य रूपमा Boudry Wall लगाउने अन्यथा निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र उपलब्ध नगराउने गरी भवन निर्माण मापदण्डमा प्रावधान थप गरी निर्णय गर्न नगर कार्यपालिकालाई अख्तियारी दिईएको छ ।

९. वित्तिय व्यवस्थापन तथा आर्थिक अनुशासन तर्फ :

- संघिय सरकारबाट अनिवार्य रूपमा लागु भएको अग्रिम भ्याट कट्टी प्रावधानलाई अनिवार्य रूपमाम कार्यान्वयन गर्ने नीति लिइने छ ।
- नेपाल सरकारले अपनाएको आर्थिक नीतिलाई पूर्ण रूपमा लागु गरिने छ । सुत्र लेखा प्रणालीलाई पूर्ण रूपमा प्रयोगमा ल्याइने छ ।
- नगरपालिकाको वेरुजुलाई घटाँउदै लगन शून्य वेरुजु अभियान संचालन गरिने छ ।
- उपभोक्ता समिती,संघ संस्थालाई पेशकी दिने कार्यलाई पूर्ण रूपमा निरुत्साहित गरिने छ ।
- रु. ५० लाख भन्दा माथीको कालोपत्रे गर्ने काममा अनिवार्य रूपमा ल्याव टेष्ट रिपोर्ट पेश गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई लागु गरिने छ ।

१०. महिला तथा बालबालीका तर्फ :

महिला सशक्तीकरण र महिला लक्षित समुह सहभागिता :

- ग्रामिण क्षेत्रका विपन्न महिलाहरूलाई समुहमा आबद्ध गराई चेतना जागरण क्षमता विकास र सामाजिक परिचालनको माध्यमबाट आर्थिक, राजनैतिक र सामाजिक रूपमा उनिहरूको क्षमता विकास गराई आत्म निर्भर गराउने नीति लिइने छ ।
- महिला सशक्तीकरण गरी मुल प्रवाहिकरण गर्ने गराउने नीति लिइने छ ।
- महिलाहरूको नेतृत्व र क्षमताको विकास गरी स्थानीय स्तरमा सञ्चालन हुने कार्यक्रममा सक्रिय रूपमा सहभागिता जनाउन आवश्यक कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने नीति लिइने छ ।
- गरिब, विपन्न, दलित,मुश्लीम, जनजाति, आदीवासी थारु,पछाडी पारिएका वर्ग तथा समुदायका महिलाहरूलाई सीपमुलक तालिमहरू सञ्चालन गरी आत्मनिर्भर बनाउने नीति लिइने छ ।
- लक्षित महिलाको शसक्तीकरणको स्तर हासिल गर्नको लागि उनिहरूलाई मुलप्रवाहिकरण, समावेशिकरण, सशक्तीकरण र लैंगिक समानता नेतृत्व विकास कार्यक्रममा समावेश गराईने रणनीति लिई अगाडी बढिने छ ।
- समुहमा आबद्ध भएका महिलाहरूलाई आर्थिक सामाजिक रूपमा आत्मनिर्भर बनाउनका लागि साधन सहितको आयमुलक तालिम सञ्चालन गरी उद्यमी बनाउने नीति लिइने छ ।
- लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।

बालबालिका सम्बन्धी :

- बालबालिकाहरूको क्लव गठन गरी उनिहरूको अधिकार सुनिश्चित गर्ने, विद्यालयबाट वन्चित बालबालिकाहरूलाई जीवन उपयोगी सीप सिकाई आत्म निर्भर बनाउनुका साथै लागु औषध, कुलत, बालविवाह, छुवाछुत जस्ता सामाजिक विकृति तथा कुरिती विरुद्ध सचेतना र जागरण अभियान सञ्चालन गरिने नीति लिइने छ ।
- धनगढी उप-महानगरपालिकालाई बालश्रम मुक्त उप-महानगरपालिकाको रूपमा घोषणा गर्न आवश्यक अभियान थालनी गरिने छ ।

जेष्ठ नागरिक सम्बन्धी :

- जेष्ठ नागरिकहरूका लागि जेष्ठ नागरिक हक अधिकार बारे जानकारी गराई आत्मनिर्भरका साथै सम्मान साथ बाँचनको लागि विभिन्न चेतना मुलक कार्यक्रम, भ्रमण लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

अपाङ्गता सम्बन्धी :

- फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरुका हक अधिकार बारे सुनिश्चित गरी निजहरुले पाउने सेवा सुविधाका साथै विभिन्न सीपमुलक तथा चेतनामुलक कार्यक्रमहरुमा समावेश गरी आत्मनिर्भरका साथै आर्थिक सशक्तिकरणका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने नीति लिइने छ ।
- नगरपालिकाले निर्माण गर्ने भौतिक पूर्वाधार भवनहरुमा फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरुको पहुँचका लागि अपाङ्गमैत्री संरचना निर्माणलाई अनिवार्य गरिने नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ । यो नीति नगरपालिका भित्रका सम्पूर्ण सार्वजनिक संरचनाहरुमा कार्यान्वयनमा ल्याउन पत्रचार गरिने छ ।
- फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरुको आत्म सम्मान र उच्च मनोबल कायम राख्न आवश्यक रणनीति सहितको कार्यक्रम संचालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।

आदरणीय नगर सभाका अध्यक्षज्यू, आदरणीय नगर सभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु,

माथि उल्लिखित नीति र कार्यक्रमका आधारमा विनियोजन विधेयक २०७६ र आर्थिक विधेयक २०७६ तयार गरी नगर कार्यपालिका बैठकबाट स्वीकृत गराई यस सम्मानित नगरसभा मार्फत पारित हुन प्रस्ताव गरेको छु । नीति कार्यक्रमका आधारमानै आय र व्ययको अनुमान तयार गरी यस नगर सभा समक्ष पेश गरेको छु । नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरी पेश गरेको आ.व. २०७६/०७७ को आय र व्ययको अनुमान स्वीकृतीको लागि यथार्थ बजेट रकम आय र व्ययको अनुमान तपशिल अनुसार पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु । यस पूर्व गत आर्थिक वर्षको यथात आय र व्यय, चालु आर्थिक वर्षको संसोधित आय र व्यय प्रस्तुत गर्न सान्दर्भिक ठानी यस सम्मानित नगर सभा समक्ष पेश गरेको छु ।

गत वर्ष (२०७४/०७५) को यथार्थ आय र व्यय यस प्रकार छ ।

यथार्थ आय तर्फ :

आन्तरिक आय:	रु. ९ करोड ७६ लाख २३ हजार ८ सय ७१ रुपैया मात्र ।
बाह्य आय:	रु. १ अरब ५ करोड ८६ लाख ९ हजार ३ सय २४ रुपैया मात्र ।
कुल जम्मा आय:	रु. १ अरब १५ करोड ६२ लाख ३३ हजार १ सय ९५ रुपैया मात्र ।

व्यय तर्फ:

आन्तरिक:	रु. ९ करोड ७६ लाख २३ हजार ८ सय ७१ रुपैया मात्र ।
बाह्य:	रु. ८७ करोड ७९ लाख ९९ हजार ८५ रुपैया मात्र ।
कुल जम्मा व्यय :	रु. ९७ करोड ५६ लाख २२ हजार ९ सय ५६ रुपैया मात्र ।
चालु आ.व.मा गत वर्षको अत्या रकम रु.१८ करोड ६ लाख १० हजार २२९ रुपैया मात्र ।	

सम्मानित नगर सभाका अध्यक्षज्यू, नगर सभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु,

अब म चालु आ.व. (२०७५/०७६) को जेठ मसान्त सम्मको यथार्थ आय/व्ययको संक्षिप्त विवरण प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

जेठ ३२ सम्मको यथार्थ आम्दानी र खर्च :

आ.व. २०७५/०७६ मा कुल आय रु १ अरब २१ करोड ७० लाख ३५ हजार मध्ये आन्तरिक स्रोतबाट रु १३ करोड ९ लाख ६२ हजार बाह्य स्रोतबाट रु. १ अरब ८० करोड ६० लाख ७३ हजार रहेको थियो । त्यस्तै गरी कुल खर्च रु. ८५ करोड ३७ लाख ८३ हजार मध्ये चालु खर्च रु. ६० करोड ४५ लाख ९ हजार र पूँजिगत खर्च २४ करोड ९२ लाख ७४ हजार भएको थियो । चालु खर्चमा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको रु. १२ करोड १२ लाख ६० हजार समेत समावेश गरिएकोछ ।

सम्मानित नगर सभाका अध्यक्षज्यू, नगर सभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु,

अब म आगामी आ.व.२०७६/०७७ को प्रस्तावित आय/व्यय विवरण प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

यस नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ का लागि कुल आय रु. १ अरब ५८ करोड ४ लाख ४८ हजार रहेको छ भने कुल खर्च मध्ये चालु खर्च तर्फ रु. ७६ करोड ३६ लाख ४२ हजार १६६ रुपैया र पैसा ३८ मात्र र पूँजिगत खर्च रु. ८१ करोड ६८ लाख ५ हजार र पैसा ६२ मात्र रहेको छ ।

कुल आय तथा व्ययको श्रोत/क्षेत्रगत विवरण :

आय तर्फ:

आन्तरिक आय रु. १७ करोड १८ लाख, वित्तिय सामानिकरण रु. २९ करोड ६७ लाख, राजश्व वाडँफाड रु. २२ करोड ३१ लाख, सशर्त अनुदान रु. ४३ करोड ३३ लाख प्रदेश सरकार समपुरक कोष अनुदान रु.१ करोड, प्रदेश सरकार विशेष अनुदान रु. १० करोड अन्य आय २९ करोड ७ लाख ४८ हजार र नगद मौजदात रु. ५ करोड ४८ लाख गरी जम्मा रु. १ अर्ब ५८ करोड ४ लाख ४८ हजार आयको अनुमान गरिएको छ ।

व्यय तर्फ :

चालु खर्च तर्फ रु. ७६ करोड ३६ लाख ४२ हजार १ सय ६६ रुपैया अनुमान गरिएको छ । यसै गरी यसै पूँजीगत खर्च तर्फ रु. ८१ करोड ६८ लाख ५ हजार ८ सय ३४ रुपैयाँ मात्र विनियोजन गरिएको छ ।

खर्च तर्फ योजनागत विस्तृत विवरण नगरसभाबाट पारित भै सके पछि सार्वजनिक गरिने छ । व्ययको चालु प्रशासनिक खर्च तर्फ नेपाल सरकारले राष्ट्र सेवक कर्मचारीहरुको वृद्धि गरेको तलब, सेवा, सुविधा सरह नै कार्यान्वयन हुने गरी यस उप-महानगरपालिकाका कार्यालयका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सम्पूर्ण स्थायी, करार, ज्यालादारी कर्मचारीहरुको तलब, भत्ता र अन्य सुविधामा वृद्धि हुने गरी प्रशासनिक खर्चको शिर्षकमा बढेको तलब, भत्ता र सुविधाको खर्च रकम समायोजन गरेको छु ।

माथि उल्लिखित अनुमानित आय र व्ययको बजेट रकम बराबर हुने गरी विनियोजन गरेको छु । यसले गर्दा यस उप-महानगरपालिकाको आगामी आर्थिक वर्ष (०७६/०७७) बजेट अनुमान सन्तुलित बजेटको सिद्धान्त अनुसार अनुसरण गरी बजेट तर्जुमा गरेको व्यहोरा यस सम्मानित नगर सभालाई जानकारी गराएको छु ।

आदरणीय नगर सभाका अध्यक्षज्यू, आदरणीय नगर सभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु,

उल्लिखित आय र व्ययको प्रस्तुतिकरणमा चालु आर्थिक वर्षको आय र व्ययको अनुमान भन्दा आगामी आर्थिक वर्ष (०७६/०७७) को आय र व्ययको अनुमान रकम घटेको देखिन्छ । यसमा आदरणीय नगर सभाका अध्यक्ष ज्यू र सम्पूर्ण सदस्य ज्यूहरुलाई गत आ.व. (०७४/०७५) र चालु आ.व. (०७५/०७६) भन्दा आगामी आर्थिक वर्ष (०७६/०७७) को कुल बजेट रकम घट्यो भन्ने भ्रम हुन सक्छ । त्यसो नभएर नेपाल सरकारको आगामी आर्थिक वर्षको विनियोजन ऐन र आर्थिक ऐनको कानूनी व्यवस्था अनुसार निम्न शिर्षकका रकमहरु स्थानीय सरकारको विनियोजन ऐन र आर्थिक ऐनमा राख्नु नपर्ने साथै रातो कितावमा समेत परिवर्तित (Reflection) गर्नु नपर्ने व्यवस्था भएकोले यसो हुन गएको हो । तथापी तपशिलमा उल्लिखित बजेट रकमहरु नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार मार्फत विगतमा भै निरन्तर रुपमा स्थानीय सरकार मार्फत निकासा भै रहने व्यहोरा समेत सम्मानित नगर सभा समक्ष सादर जानकारी गराएको छु ।

तपशिल :

क) सामाजिक सुरक्षा अनुमानित बजेट रकम	रु. २४ करोड
ख) सडक वोड नेपाल अनुमानित बजेट रकम	रु. १ करोड ४२ लाख
ग) तराई मधेश समृद्धि कार्यक्रम अनुमानित बजेट रकम	रु. ३ करोड
घ) स्थानीय पूर्वाधार साभेदारी विकास कार्यक्रम अनुमानित बजेट रकम	रु. ५ करोड
ङ) क्षेत्रीय शहरी विकास आयोजना अनुमानित बजेट रकम	रु. ७ करोड
च) नगर विकास कोष (ऋण अनुदान कार्यक्रम) को पूर्वाधार विकास परियोजना अनुमानित बजेट रकम	रु. १५ करोड
छ) अन्य कार्यक्रम अनुदान अनुमानित बजेट रकम	रु. २ करोड
नगरपालिकामा कार्यान्वयन हुने तर रातो कितावमा समावेश गर्न नपर्ने अनुमानित बजेट रकम कुल जम्मा	रु. ५७ करोड ४२ लाख

सम्मानित नगर सभाका अध्यक्षज्यू, नगर सभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु,

नेपालको संविधान र प्रचलित कानून बमोजिम मैले सम्मानित कार्यपालिकाको सर्वसम्मत निर्णयबाट उल्लिखित आगामी आ.व.२०७६/०७७ का लागि नीति,कार्यक्रम तथा बजेट तय गरी यस सम्मानित नगरसभा समक्ष प्रस्तुत गरेको छु । कार्यक्रम अनुसार बजेट तय गरेको छु । कार्यक्रम तयार गर्दा उल्लिखित नीतिहरुलाई मूल आधारको रुपमा लिएको छु । नीतिहरु कार्यान्वयनका

लागि स्रोत र साधनको व्यवस्था गरी क्रमशः लागु गर्दै जान सम्मानित नगरसभा समक्ष सादर जानकारी गराएको छु । साधन स्रोतको सिमितताले मैले माथि उल्लिखित नीतिहरु पूर्ण रूपेण तत्काल आगामी आ.व.मा कार्यान्वयन गर्न असमर्थ हुने देखि सम्मानित नगरसभा समक्ष सादर सूचना प्रेषित गरेको छु । तथापी क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लगिने प्रतिज्ञा नगरकार्यपालिका मार्फत व्यक्त गरेको छु ।

आदरणीय नगर सभाका अध्यक्षज्यू, आदरणीय नगर सभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु,

अव म सम्मानित नगरसभा समक्ष मैले माथि प्रस्तुत गरेको धनगढी उप महानगरपालिकाको गत वर्षको यथार्थ आय र व्यय, चालु आर्थिक वर्षको संसोधित आय र व्यय, आगामी आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को अनुमानित आय र व्ययको विवरण सम्मानित नगरसभा बाट घनिभूत रुपमा छलफल भै पारित हुनका लागि प्रस्ताव गरेको छु । साथै नेपालको संविधान र प्रचलित कानूनको अधिनमा रहि यस धनगढी उप महानगरपालिकाको कार्यपालिकाले सर्वसम्मति ले गरेको निर्णय अनुसार आगामी आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को प्रस्तावित आर्थिक विधेयक २०७६ (आ.व.२०७६/०७७ का लागि प्रस्ताव गरिएको करका दररेटहरुको अनुमान सहितको जम्मा आय रु. १ अर्ब ५८ करोड ४ लाख ४८ हजार) र विनियोजन विधेयक २०७६ (आ.व. २०७६/०७७ का लागि प्रस्ताव गरिएको प्रशासनिक र पूँजीगत खर्चको बाँडफाँडको अनुमान रु. १ अर्ब ५८ करोड ४ लाख ४८ हजार) उपर छलफल गरी पारित गरियोस भनि प्रस्ताव गरेको छु । नेपाल सरकारले आगामी आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को लागि प्रस्ताव गरेको आर्थिक विधेयक २०७६ र विनियोजन विधेयक २०७६ को प्रस्तावित कानूनी व्यवस्था वमोजिम मैले माथि प्रस्तुत गरेका पेज नं. १८ को तपशिल क देखि छु सम्मका कार्यक्रमगत खर्चका शिर्षकहरु समेत गरी अनुमानित रु. ५७ करोड ४२ लाख को अनुमोदन हुनको लागि समेत पेश गरेको छु । साथै यस धनगढी उप-महानगरपालिकाको लागि कार्यान्वयन हुन पेश भएका उल्लिखित दुवै विधेयकहरु (आर्थिक विधेयक २०७६ र विनियोजन विधेयक २०७६) छलफल गरी पारित गर्न र आगामी आर्थिक वर्षका लागि ऐनको रुपमा कार्यान्वयन गर्न दुवै विधेयक यस सम्मानित नगरसभा समक्ष टेबुल गरेको छु ।

सम्मानित नगर सभाका अध्यक्षज्यू, नगर सभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु,

उल्लिखित नीति, कार्यक्रम तथा बजेट विवरणमा सामान्य भाषिक र अंक गणितिय त्रुटिहरु हुन सक्छन । यसको लागि सम्मानित नगर सभा समक्ष क्षमायाचना गर्दै यदि त्यसो हुन गएमा सच्याउनका लागि नगर कार्यपालिका मार्फत सम्मानित नगरसभा समक्ष सादर अनुमति मागेको छु ।

सम्मानित नगर सभाका अध्यक्षज्यू, नगर सभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु,

नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्ने क्रममा संघीय सरकार तथा माननीय सांसदज्यूहरु, प्रदेश सरकार तथा माननिय प्रदेश सभाका सदस्यज्यूहरु, सम्पूर्ण राजनैतिक दलका प्रतिनिधिज्यूहरु बाट प्राप्त सुभावा, सहयोग तथा प्रेरणा प्रति आभार प्रकट गर्दछु । हामीले गरेको आग्रहलाई स्वीकार गरी बैठक तथा छलफलमा उपस्थित भै उल्लिखित सुभावा दिनु हुने नगर कार्यपालिकाका सदस्य ज्यूहरु, विभिन्न विषयगत समितिका संयोजक तथा सदस्यज्यूहरु लगायत विभिन्न क्षेत्रमा विज्ञता प्राप्त व्यक्तित्व महानुभावहरुलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । बजेटको सिद्धान्त र प्राथमिकतामा व्यापक छलफल गरी प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष रुपमा सुभावा दिनु हुने नगर कार्यपालिकाको कार्यालयका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सम्पूर्ण कर्मचारी मित्रहरु, विषयगत कार्यालयका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरु, करदाता, उद्यमी, व्यापारी/व्यवसायी, समाजसेवी, ज्येष्ठ नागरिक, नागरिक समाजका अगुवाहरु, पत्रकार मित्रहरु, गैर सरकारी संस्था एवं सम्पूर्ण महिला तथा सज्जनवृन्दहरुलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

हामीलाई रचनात्मक सुभावा र सल्लाह दिनुहुने सम्पूर्ण आदरणीय व्यक्तित्वहरु प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै प्रस्तुत नीति, कार्यक्रम तथा बजेट कार्यान्वयनका लागि यहाँहरुबाट प्राप्त हुने रचनात्मक सुभावाहरुलाई मार्ग दर्शनको रूपमा लिएर धनगढी उप-महानगरपालिका अगाडि बढ्ने विश्वास दिलाउदै कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनमा सबैको सहयोग निरन्तर रहने अपेक्षा समेत गरेको छु ।

धन्यवाद

सुशीला मिश्र भट्ट

नगर उप-प्रमुख

धनगढी उप महानगरपालिका धनगढी कैलाली
सुदूरपश्चिम प्रदेश,नेपाल

विक्रम संवत् २०७६ साल असार ८ गते आईतबार रोज १ शुभम् ।